

HÜSEYN İSAOĞLU (MƏMMƏDOV)

KƏDƏR TABLOSUNDA

SEVİNC İŞİĞİ

POVEST

Bakı - 2023

Redaktor: Hikmət Məlikzadə

Korrektor: Sevda Əliyeva

Dizayner: Orxan Rzazadə

HÜSEYN İSAOĞLU (MƏMMƏDOV)
“KƏDƏR TABLOSUNDA SEVİNC İŞİĞİ”

Bakı “İmza” Nəşrlər evi 2023

Tanınmış söz adamı, yazıçı, jurnalist Hüseyn Məmmədovun “Kədər tablosunda sevinc işığı” povesti həyatın çətinliklərinə sinə gərən ən ağır anlarında belə yaşamaq eşqi ilə çırpınan Vəfa xanımın keçdiyi həyat yolundan bəhs edir. Yazıçı kitabda hadisələri olduğu kimi qələmə alıb, daim oxucunu intizarda saxlayır. Sonluq işə gün işığı kimi hadisələrə ayna tutur.

İnanırıq ki, bu kitab oxucuların stolüstü kitabı olacaq.

İSBN 978-9952-37-440-1

© Hüseyn İsaoglu, 2023

MƏLƏK ÖMRÜ

Dəyərli ziyalı, istedadlı yazıçı Hüseyn İsaoglunun (Məmmədov) «Kədər tablosunda sevinc işığı» kitabının əlyazmasını yarpaq-yarpaq çevirib oxudum. Könül duyğularım gah sevinclə, gah da kədərlə aşib-daşdı. Kitabda yer almış «Türkiyə bölümü» ürəyimi sızlatdığı kimi, həm də iç dünyama bir sevinc gətirdi. Kədərlə sevincin bir-birinə qarışdığı bu əsərdə yazıçı Hüseynin bəzən sevinclə, bəzən də dərdlə qol-boyun olduğunu gördüm. Və onu da hiss elədim ki, yazıcının qol-boyun olduğu dərdin içində bir işıq var, ilahi nur var və bu ilahi nur oxucuların ürəyinə, könül dünyasına işıq paylayacaq. Oxucular bu işıqda özlərini əsərin qəhrəmanlarının yanında görəcəklər. Və bu da onu deməyə əsas verir ki, «Kədər tablosunda sevinc işığı» kitabı ədəbiyyat dünyasında öz üslubu, öz dəsti-xətti olan bir yazıçı tərəfindən qələmə alınıb.

Üzü gələcəyə doğru inamla addımlayan, hər cümlə üzərində yaz qarı kimi əriyən, qələmilə millətə ləyaqətlə xidmət edən Hüseyn İsaoglunun bu əsəri də əsl ədəbiyyat nümunəsidir. Mən bu ədəbiyyat nümunəsini bir nəfəsə oxudum və gözlərimi bir nöqtəyə zilləyib xeyli düşünməli oldum. Düşündüklərimin bir qismini yazıya köçürdüm. Çünki yazmaya bilməzdim, bu kitab haqqında bir neçə kəlmə söz deməsəydim, rahatlıq tapmayacaqdım.

Mənə elə gəlir ki, Hüseyn bir yazıçı kimi qələmi

ürəyinə batırıb yazır. O, təkcə yazmır, həm də insan qəlbinin və ruhunun bütün gizlinlərini ağ kağızlara köçürə bildiyinə görə yazdığı əsərlər də oxucuların diqqətini özünə daha çox cəlb eləyə bilər. Bu, təsadüfi deyil, çünki Hüseyn İsa oğlu hər bir qəhrəmanın ürəyinə, xəyallarına, arzularına o qədər yaxından bələd olur ki, yazdığı hər bir povest, hekayə oxucuların ürəyinə dərinləndən nüfuz edir, necə deyərlər, günəşli bir gündə, mavi səmada qəfil çaxan şimşək effekti yarada bilər.

Hüseyn İsa oğlunun «Kədər tablosunda sevinc işığı» kitabının əlyazmasını oxuyandan sonra bir daha onun necə böyük bir ürək sahibi olduğunu, qələmindən əsl yazıçı ömrünün ətri gəldiyini, bu povestin də Tanrı kimi ölümsüz olduğunu anladım və çox sevindim. Sevindim ki, müasir Azərbaycan nəsrində Hüseyn adlı bir yazıçı da var və bu yazıçı öz işığıyla qaranlıq dünyamızı yavaş-yavaş işıqlandırmağa başlayıb. Qaranlıq dünyamızı yavaş-yavaş işıqlandırmağa başlayan Hüseyn İsa oğlunun hər bir əsərində özümüzü tapırıq və özümüzü tapdığımız görə sevinirik. «Kədər tablosunda sevinc işığı» kitabının əsas qəhrəmanları-Sadıqın da, Cəlalın da, Vəfanın da həyat yolları hardasa bizim həyat yollarımızla birləşir. Və mən deyərdim ki, Sadıq kimi, Cəlal kimi dostu olanlar bu dünyanın ən xoşbəxt adamlarıdır. Bu dostluq onların arzularının, ən nəcib hisslərinin çiçəklənməsinə səbəb olur. «Bir qabıq içində cüt ləpə kimi» yaşayan Sadıqla, Cəlalın dostluq münasibətlərini, bir-birilərinə olan etibarını və

inamını gördükcə bir daha düşünürsən ki, dünyada dostluqdan yaxşı və xoş heç nə yoxdur.

Sadiq da, Cəlal da Gəncəli balasıdır. Gəncə qeyrətli kişilərin yurdudur, ər kişilərin, dost yolunda canından keçməyə hazır olanların diyarıdır. Biz bunu Sadiqla Cəlalın timsalında bir daha görürük.

Cəlal Moskvada yaşayıb işləyir. Böyük bir müəssisəyə rəhbərlik edir. O, Gəncəyə -ata ocağına gələndə sinif yoldaşı, uşaqlıq dostu Sadiqla görüşür və qayğılar, problemlər içində çabalayan Sadiğa dost əlini uzadır və bədəcə Sadiğın xoşbəxt günləri başlayır. Cəlal Moskvada Sadiğa iki otaqlı mənzil alıb bağışlayır. Bu, inanılmaz olsa da həqiqətdir, çünki Hüseyn İsaoglu real hadisələri ürəyinin və qələminin süzgecindən keçirərək qələmə alıb. Sadiqla Cəlalın dostluğu bir ananın dünyaya gətirdiyi iki qardaşın qardaşlığından da möhkəmdir, etibarlıdır

Qardaşın qardaşdan az qala üz döndərdiyi, qardaşın qardaşa əl tutmadığı bir məmləkətdə Sadiqla Cəlalın dostluğu heyranedicidir. Onların dostluğunu önə çəkən Hüseyn İsaoglu insanları dostluğa, qardaşlığa səsəyir. «Beş günlük bu dünyada» hamını mehriban və dostcanlı olmağa, çətin gündə, dar gündə bir-birinə kömək etməyə çağırır.

Dostluq duyğularını ən müqəddəs, ən qiymətli, ən gözəl və ən təmiz bir duyğu kimi qiymətləndirən yazıçı bu dostluğun maddiyyat üzərində qurulmadığını da özünə və qələminə inandığı kimi, bizi də inandırır. Əsərdən də görüldüyü kimi Sadiqla Cəlalın ən böyük

sevinci bir-birilərini görməyidir. Nə var, nə dövlət, nə Moskvada və Gəncədə qurduqları gözəl şərait bu dostluqdan qiymətli deyil.

Onların dostluğu bir sinədə döyünən iki ürək kimidir. Səmimi deyirəm. Hüseyin İsaoglunun qələmə aldığı iki dostun hekayəsi əsl dostluğa ucaldılan bir abidədir. Uzun illərdir ki, əsl dost haqqında belə bir əsər oxumamışdım. Oxudum və çox təsirləndim. Məni təsirləndirən həm də Sadıqın qızı Vəfanın kiçik yaşlarında ayaqlarını itirməsi səhnəsi oldu. Gözlərim doldu. Ancaq səhifələri çevirib oxuyandan sonra ürəyim işıq selinə büründü. Vəfanın böyüyüb ayaqda qalması bacaran bir xanım olduğunu gördüm və o dəqiqə də türk xatunlarını xatırladım. Hər çətinlikdən, hər ağır sınaqlardan üzüağ çıxan, at minib qılınc oynadan, igid ərənlərlə çiyin-çiyinə dayanıb döyüşlərə atılan, düşmənləri pərən-pərən salan türk qadınları gözlərim önündə canlandı və hiss etdim ki, Vəfa xanım da öz ruhunda, qanında Tomiris anamızın məğrurluğunu, əyilməzliyini, məğlubedilməzliyini daşıyır. Həyat onu sındırmaq, itirdiyi iki ayağı ilə məğlubetmək istəsə də bacarmadı, çünki Vəfa bir türk xatunudu və türk xatununu əymək, həyatda məğlubeləmək mümkün olan işdirmi?

Dünya Vəfa xanımın qədəhinə bol-bol kədər süzsə də, o, bu kədərin içindən qılınc kimi sıyrılıb çıxma bildi və mələk ömrü yaşamağa başladı. Bəli, o, bir mələkdə. O, xoşbəxtliyin özüdü. Həyatda baş verən hər bir hadisəni, bəlanı onun kimi cəsarətlə qarşılamaq lazımdır.

Vəfa xanım iki ayağını itirsə də digər tərəfdən yüz minlərlə adamın sevgisini qazandı. O, özünü heç vaxt bədbəxt hiss eləmədi və ona görə də heç bir zaman bədbəxt olmadı. Oxucular onun haqqında yazılanları oxuduqca özləri bunun şahidi olacaqlar

Özünü yox, başqalarını düşünən, başqalarının imdadına çatan Vəfa xanım qarşılaşdığı hadisəni, başına gələn faciəni müdrik bir həkimin xəstə birinə yazmış olduğu resept kimi qəbul edərək yaşamaq uğrunda mübarizə apardı və bu mübarizədə qalib gəldi. Həyat isə qaliblərinindir.

Vəfa xanım Türkiyədə yaşayır və bir türk xatunu kimi mənalı, şərəfli bir ömür sürür. Gözəl ailəsi, çiyin-çiyinə dayandığı ömür-gün yoldaşı var. Onu Türkiyədə yaxşı tanıyırlar, onu sevirlər, onun köməyinə, qayğısına, xoş sözlərinə ehtiyac duyurlar.

Hüseyn İsaoglu bir yazıçı olaraq «Türkiyə bölümü»ndə Vəfanın həyat yoluna qısaca nəzər salsada, biz o qəhrəman qadını özümüzün ən yaxın, ən doğma adamı bilirik. Vəfanın həyatı əsl insan haqqında bir povestdir. Onun ürəyində məğrur türk qadınlarının nəbzi vurur.

Oxuculara onu da demək istəyirəm ki, Hüseyn İsaogluğunun dialoq şəklində qələmə aldığı bu əsər ümid-sizlərə ümid verməkdə, dərmanatsız dərdlərə əlac etməkdə, bu günlə yox, sabahla yaşamaqda, ən çətin problemləri çözməkdə, bir sözlə, insanın həyatla mübarizədə məğlub olmamaqda bir vasitəçi, köməkçi kimi çox dəyərlidir.

Cəmiyyətin şəxsiyyət, əsl dostluq və əsl mübariz qadın defisitini yaşadığı bir dövrdə bu bu əsərin nə qədər qiymətli və gərəkli olduğunu, düşüncələrimizi gələcəyə apardığını inamla deyə bilərəm.

Bəli, Hüseyn İsaοğlu «Kədər tablosunda sevinc işığı» kitabıyla bir daha göstərdi ki, dünya sədaqətli və etibarlı insanlarla, Vəfa xanım kimi türk xatunlarıyla gözəldir. Bu gözəlliyə gözəllik qatan isə Hüseynin qələmidir. Öz işıqlı və vicdanlı qələmiylə Sadıqla Elcanın, eləcə də Vəfa xanımın ömür hekayəsini sadə, şirin bir dillə oxuculara söyləyən Hüseyn müəllim bu kitabıyla da bizi öz ovsununa salmağı bacardı. Məhz buna görə də ona yenə də təşəkkür düşür.

Mətləbi çox uzatmayaq. Son olaraq onu da demək istəyirəm ki, qoy Tanrı Hüseyn İsaοğlunun qələm tutan əlinə güc, ürəyinə təpər, gözlərinə işıq versin və o da bizi yeni-yeni kitablarıyla sevindirsin.

VAQIF İSAQOĞLU,
yazıçı, publisist
Prezident mükafatçısı

GƏNCƏ BÖLÜMÜ

Sadıq Gəncədə dünyaya göz açmışdı. Yaşa dolduqca qayğıları artır, günlərin necə gəlib-keçdiyindən xəbəri olmurdu. Orta məktəbdə oxuyurdu. Ədəb-ərkanı, təhsilə münasibəti ilə digər şagirdlərdən fərqlənirdi. Buna görə məktəb kollektivinin hörmətini qazanmışdı. İnsanlıq örnəkləri ona xüsusi əzəmət verirdi...

İllər sürətlə keçdi. Sadıq orta məktəbi “əla” qiymətlərlə başa vurub Gəncədə yenicə açılmış Texnologiya institutuna daxil oldu. Tələbəlik illərində də orta məktəbdə olduğu kimi, fərqləndi, nüfuz qazandı. Bu minvalla insitutu fərqlənmə diplomu ilə bitirib hərbi xidmətə yollandı. O, burada da nümunəvi xidməti ilə seçildi. Xidmət müddəti başa çatanda ordudan tərxis olundu. Doğma Gəncə onu vətənpərvər insan kimi qarşıladı.

Sadıq hələ hərbi xidmətdə olarkən Sovetlər birliyi süquta uğramış, Azərbaycan da öz müstəqilliyinə qovuşmuşdu. Bədnam erməni daşnakları torpaq iddiası ilə ölkəmizə qarşı elan olunamamış müharibəyə başlayanda Sadıq da könüllü olaraq Azərbaycan Ordusu sıralarına qoşulub cəbhənin müxtəlif yerlərində ermənilərə qarşı döyüldü. Bir müddətdən sonra döyüş bölgəsindən ehtiyata buraxıldı. Ancaq xeyli işsiz qaldı. Bir gün Moskvada yaşayan Cəlal adlı dostu, həm də sinif yoldaşı ilə rastlaşdı. Cəlal hal-əhval tutandan sonra Sadıqdan soruşdu:

- Harada işləyirsən?

- Heç yerdə. İxtisasım üzrə iş tapa bilmirəm.
- Sən gərək ki, Gəncə Texnologiya İnstitutunu bitirmisən...

- Hə, elədir Cəlal.

- Heç ixtisasın üzrə işləmisən?!

- Yox! İnstitutu bitirən kimi Sovet ordusu sıralarına çağırıldılar. Sonra da Qarabağ müharibəsinə getdim. Dörd ildən bir qədər artıq Azərbaycan ordusunda qulluq etmişəm. Üç aydır ehtiyata buraxılmışam. Özümə bir iş tapa bilmirəm ki, dolanışığımı təmin edim.

Cəlal çəpəki baxışlarla Sadıqı süzdü:

- Sadıq, de görüm evlənmişənmi?

- Yox!

- Axı məktəbdə oxuduğumuz illərdə sən bir qız seviridin...

- Həə, Cəlal, Mətanəti deyirsən?! O yazıq da mənə gözləyir. Bir iş tapsaydım, onunla ailə qurardım.

- Sadıq, hər şey yaxşı olar, inşallah. De görüm, Moskvada işləyə bilərsənmi?!

- Əlbəttə işləyəyəm.

- Onda hazırlaş, ayın sonunda mənimlə Moskvaya gedək.

Sadıq duruxdu:

- Qorxuram, gedəm, orda da işim alınmaya.

- Qorxma, səni mən aparıram. İşlədiyim fabrikdə sənə yüksək bir vəzifə verəcəm, işləyəcəksən.

- Sənin fabrikin var?

- Həə, qardaş, üç ildir fabrikanın direktoru işləyirəm.

- Nə yaxşı Cəlal, çox sevindim.

- Xarici pasportun varmı?

- Həə, var.

- Onda axşam pasportunu mənə gətirərsən. Səhər tezdən gedib təyyarəyə bilet alacağam.

- Oldu! Axşam gətirərəm. - Sadıq “gətirərəm” dedi, lakin bir anlıq yerində donub qaldı. Nə isə demək istədi. Ancaq deyə bilmədi.

Cəlal da sanki duyuq düşübmüş kimi soruşdu:

- Nə oldu, ay Sadıq?

- Qardaş, deməyə utanıram.

- Utanma, de görüm nə demək istəyirsən?

- Axı bilet almağa pulum yoxdu.

- Eh, Ay Sadıq, mən səndən pasportunu istədim, pul yox!

- Oldu, Cəlal. Onda axşam görüşənədək.

- Səni gözləyəcəm, çalış bir az tez gəl.

Sadıq Cəlal ilə sağollaşdı evlərinə gəldi. Valideynlərinə bildirdi ki, ayın sonunda Cəlal ilə Moskvaya işləməyə gedir. Valideynləri Sadığa xeyir-dua verib dedilər ki, sənin Moskvaya getməyin üçün azı min, min beş yüz manat pul lazımdır. Özün yaxşı bilirsən ki, bizim bu qədər pula gücümüz çatmaz.

Sadıq üzünə təbəssüm qondurub dedi:

- Heç nə lazım deyil. Bütün xərcləri Cəlal özü çəkəcək.

Elə bil valideynlərinin üzərindən dağ götürüldü, hər ikisi bərk sevindi:

- Allah köməyi olsun! Gələn çox yaxşı oğlandı.

- Qəfildən rastlaşdıq Cəlalla. Birazdan xarici pasportumu aparıb Cəlala verəcəm, səhər gedib təyyarəyə bilet alacağ.

Valideynləri indi daha çox sevindilər:

- Allah yolunuzu açıq etsin. Sizə yaxşı yol!

Sadıq valideynləri ilə sağollaşıb sevincək pasportunu götürdü, Cəlalin atası yaşayan küçə ilə bir qədər getmişdi ki, Mətanətlə rastlaşdı. Bir neçə dəqiqə bir kənara çəkilib söhbət etdilər. Sadıq Mətanətə dedi ki, bir neçə gündən sonra Cəlalla Moskvaya işləməyə gedirəm. İndi pasportumu aparıb Cəlala verəcəyəm, o da səhər gedib təyyarəyə bilet alacaq. - Utancaq nəzərlə Mətanətə baxdı: - Moskvaya gedənə qədər yenə görüşərik.

- Oldu Sadıq, zəng edərsən!

- Sağ ol, Mətanət, gecən xeyrə qalsın! - Ayrıldılar. Sadıq Cəlalin ata evinin qarşısında dayanıb zəngin düyməsini basdı.

Həyətdən səs gəldi:

- Kimsən?

- Mənəm, Sadıq.

Cəlalin atası qapını açdı. Sadıq cəld dilləndi:

- Axşamınız xeyr dayı, bağışlayın, sizi də narahat etdim. Cəlal evdədir?

- Gəl, keç içəri, oğlum evdədir. Qapının ağzında dayanma.

- Dayı, tələsirəm. İstəyirəm ki, Cəlalı görəyim gedim.

Kişi üzünü həyətdə tərəf tutub səsləndi:

- Cəlal, çölə çıx, Sadıq səni görmək istəyir.

Cəlal yaxınlaşan kimi Sadıq dedi:

- Salam! Axşamın xeyir Cəlal.

- Salam, burda niyə durmusan, keç içəri, bir stəkan çay içək.

- Çox sağol, qardaş, tələsirəm. Pasportumu gətirmişəm.

- Oldu Sadıq, bilet alıb sənə xəbər edəcəm.

- Gecən xeyrə qalsın, Cəlal.

- Xeyrə qarşı qardaş. Get yavaş-yavaş hazırlaş. Vaxta az qalır.

Sadiq yol boyu Mətanəti fikirləşə-fikirləşə evlərinə gəldi. Anasına dedi ki, Cəlalin yanına gedəndə küçədə Mətanətlə görüşdüm. Onunla bir neçə dəqiqə söhbət etdim. Bildirdim ki, işləmək üçün Cəlalla Moskvaya gedirəm. Sağlıq olsun, arada gəlib toyumuzu edib qayıdaram.

Anası təlaşlandı:

- Nə dedi qız, ay oğlum?

- Heç nə demədi, ana! Dedim ki, gedim işimə başlayım, əlimə pul düşən kimi gəlib toyumuzu edərik.

- Həə, yaxşı demisən.

- Ana, gedib atasının-anasının ağzını arayıb mənə də deyərsiniz.

- Oğlum, qız razıdırsa valideynləri nə deyəsidi.

- Mətanət razıdır.

- Lap yaxşı. Onda, sabah axşam gedim onlara.

- Mən də Mətanətə deyim ki, sabah axşam bizimkilər sizə gələcək.

- Deyinən bala! Zəng et bibinə də, qoy o da gəlsin.

- Sadiq Mətanətə zəng edib bildirdi ki, sabah bizimkilər sizə gələcək. Əgər valideynlərin razı olsa, gedənə qədər nişan da edərik.

Mətanət də yüngülcə diqqət çəkən rahatlıqla dedi:

- Sadiq, nişan olsa, lap yaxşı olar.

- Sabah Cəlal bileti alandan sonra sənə deyərəm. Görək vaxta neçə gün qalır. Oldu Mətanət, sağ ol.

Səhəri gün Cəlal təyyarəyə bilet alıb Sadiğin yanına gəldi, bildirdi ki, bir həftədən sonra Moskvaya uçaca-

ğıq.

- İnşallah qardaş! - Sadıq sevindi, sonra da bildirdi ki, axşam valideynlərim Mətanətgilə gedəcək.

- Gözəl xəbərdi. Təbrik edirəm!

- Ay Cəlal, görək Mətanətin valideynləri nə deyir. Əgər razı olsalar bir-iki günə nişan edəcəyik.

- Sadıq, gəlsənə bir kərənlilik toyu da edib gedək.

- Yox, ay Cəlal. Vallah ona imkan yoxdur. Sağlıq olsun, onlar sonranın işidi. Arada gəlib toy edib qayıdaraq.

Sadıq ah çəkdi:

- İnşallah, o da olar. Düz deyirsən.

Sadıqın valideynləri axşam çağı Mətanət üçün elçiliyə getdilər. “Hə” cavabı aldılar, iki gündən sonra barmağına üzük taxıb nişanladılar.

Günlər bir-birini əvəz etdi, vaxt-vədə yetişdi. Cəlal ilə Sadıq Moskvaya yola düşdülər. İki gündən sonra Cəlal Sadıqı fabrikə aparıb işlə tanış etdi, bildirdi ki, fabrikin sahibi məndən sonra sənsən. Bu, o deməkdir ki, səni özümə müavin təyin edirəm. Narahat olma, hər şey yaxşı olacaq. Evlənmənə qədər bizdə qalarsan. Sonrasına baxarıq.

Cəlal Sadıqə bəzi məsləhətlər də verdi.

Sadıq bir neçə gün Cəlalla qaldı, sonra həmin binanın aşağı mərtəbəsində kirayə otaq tutdu. Bir neçə gündən sonra Cəlal Sadıqdan soruşdu:

- Evlə, Mətanətlə danışırsanmı?

- Həə, danışırım qardaş.

- Bilirəm, nişanlın üçün darıxırsan.

Sadıq başını aşağı salıb susdu. Cəlal dedi:

- Üç-dörd aydan sonra gedib toyunu edək. Sən də

subaylığın daşını at.

- Cəlal, açığı, elə mən də sən deyən kimi fikirləşirəm.

Yazın son ayı idi. Cəlal Sadıqı yanına çağıraraq dedi:

- Get hazırlaş, bazar günü Gəncəyə uçuruq.

- Hələ tez deyil, payızda gedərik.

- Yox, ay Sadıq, gedək toyunu edək. Sonra mən qayıdım. Sən isə on-on beş gündən sonra Mətanətlə birlikdə gələrsən.

- Nə deyirəm, sən necə məsləhət bilirsən, elə də edək.

Uçuş vaxtı çatanda Cəlal ilə Sadıq Gəncəyə - evlərinə gəldilər. Sadıqın toyu oldu. Cəlal bir həftədən sonra Moskvaya qayıtdı. Sadıq Mətanətə bildirdi ki, mən hələlik səni Moskvaya aparmıram. Sən burada - valideynlərim ilə qal. Ev alım, sonra gəlib səni aparım. İstəmirəm, səni kirayədə yaşadığım evdə çətinliklərlə üz-üzə qoyum

- Mətanət Sadıqın dedikləri ilə razılaşdı. Sadıq təyيارəyə bilet aldı, bir neçə gündən sonra Moskvaya qayıtdı. Cəlal ilə görüşüb, hal-əhval tutdu, dedi:

- Qardaş, Mətanəti hələlik gətirmədim.

- Nə üçün?

- Cəlal, kirayədə qalmaq istəmirəm. Dedim ev alım, sonra Mətanəti də gətirim.

- Əhsən! Sənin bu qərarınla mən də razıyam. - Anı susdu, sonra soruşdu: - Evi haradan almaq istəyirsən?

- Moskvanın harası olursa-olsun, fərq etməz, bilim ki, öz evim var.

- Mənzil İstismar İdarəsinin müdiri dostumdur. Onlar bilir hansı binada satdıq ev olduğunu. Gərək

ondan öyrənim.

- Bu, yaxşı olar. Bir-birimizə qonaq gəlib-gedərik, çay içə-içə bir-iki tas da nərd atarıq.

Cəlal səhər iş gedəndə Mİİ-nin müdiri Andrey Fyodoroviçlə görüşüb ona Sadıq üçün ev almaq istədiyini dedi. Andrey Fyodoroviç də Cəlala bildirdi ki, iki-üç həftədən sonra mənə dəyərsən.

Cəlal Sadığa bu barədə heç nə demədi, dostunun dediyi vaxtı gözlədi. Həftənin birinci günü iş gedəndə Mİİ-nin müdiri Andrey Fyodoroviçlə görüşüb hal-əhval tutdu. O, dedi ki, elə sizin yaşadığınız binanın dördüncü mərtəbəsində iki otaqlı mənzil satılır. Açarı məndədir, istəyirsinizsə gedək baxaq.

- Cəlal Andrey Fyodoroviçlə mənzilə baxıb razılaşırdılar. Cəlal dedi ki, axşam pulun bir hissəsini sizə çatdıraram. Sənədləşmə başa çatandan sonra ödənişi tam edəmə.

Mİİ müdiri dedi:

- Sənədlər hazır olanada zəng edib deyərəm.

- Oldu, çox sağ olun. Ancaq sizə dediyim kimi, bu işdən Sadığın xəbəri olmasın.

- Baş üstə! - Mİİ müdiri otağına keçdi. Cəlal da işinin üstünə qayıtdı.

Aradan iyirmi gün keçəndən sonra Cəlalın telefonuna zəng gəldi:

- Cəlal müəllim, sizi narahat edən Mİİ-nin müdiri Andrey Fyodoroviçdir. Sənədlər hazırdır. Axşamçağı görüşək.

- Oldu. Saat 18:30-a qədər gələrəm.

Cəlal dediyi vaxt onunla görüşüb mənzil sahibinin pulunu verdi, ondan mənzilin çıxarışını götürüb, qov-

luğun içinə qoydu və evinə getdi. Çox götür-qoydan sonra qərara gəldi ki, ev təmirsizdir, bu evdə könül xoşluğu ilə yaşamaq olmaz. Ona görə Andrey Fyodoroviçlə danışım, mənzili təmir etdirsin. Təmir başa çatandan sonra mənzil üçün lazım olan əşyaları da alıb hazır vəziyyətdə Sadığa hədiyyə edərəm.

Cəlal səhər iş gedəndə yolüstü Mİİ-nin müdiri ilə görüşdü, ona bildirdi ki, idarənin işçilərindən bir neçə nəfər ayırsın, mənzili təmir etsinlər. Sonra da əlini cibinə salıb on min dollar çıxarıb verdi və dedi:

- Amma xahiş edirəm, tələsməsinlər, yaxşı işləsinlər. Sizin hörmətiniz ayrıca olacaq.

- Cəlal müəllim, tam arxayın ola bilərsiniz, mənzili yüksək keyfiyyətdə təmir etdirib sizə təhvil verəcəm.

Sağollaşıb ayrıldılar.

Beləcə, günlər həftələri, həftələr də ayları qovaqova ötdü. Bir gün Cəlal iş təzəcə çatmışdı ki, qapı döyüldü. Cəlal dedi:

- Buyurun, gəlin.

Sadıq işəri keçəndə Cəlal gülümsəyərək dedi:

- Sənə deməmişəm gələndə qapını döymə. Mən də deyirəm, görəsən kimdir gələn.

Sadıq utancaq halda dilləndi:

- Qardaş, məni təbrik edə bilərsiniz! Mən ata olmuşam, qızım dünyaya gəlib.

- Sadıq, bu gözəl xəbərə görə, muştuluğun məndə.

Cəlal ayağa qalxıb Sadığın boynunu qucaqladı. Sevincində dedi:

- Təbrik edirəm, qardaş! Allah sağlam ömür, gözəl bəxt versin.

- Çox sağ ol, Cəlal.

-
- Axşam gedirik qeyd etməyə.
 - Əlbəttə, bunu qeyd etməliyik.
 - Qızının adını nə qoymusan?
 - Sözüün düzü, o haqqda heç nə fikirləşməmişəm.
 - Mətanət bacı, yəqin müasir, gözəl bir ad seçib.
 - Ola bilər. Qadınların seçimi hər zaman gözəl olur.

Axşam zəng edəndə soruşaram.

- Hə, de görüm axşam bunu qeyd etməyə hara gedək?

- Hara gedək deyəndə, bura Gəncə deyil ki, restoran seçimi edək. Mənim fikirimcə, “Bakı” restoranı yaxşıdır. Orada Azərbaycan xörəkləri verilir.

- Əla seçimdi Sadıq. Ancaq bəribaşdan deyirəm, oranın xərci mənlikdi.

- Cəlal, Allaha şükür pulum var. Oranın xərcini özüm verə bilərəm.

- Yox-yox, qardaş, indi sənə pul daha çox lazım olacaq. Həm də sənə bir məsləhət verim. Beşinci gün axşama təyyarəyə bilet alağ. Get, qızını da gör qayıt.

Sadıq bir qədər düşünüb dedi:

- Çox doğru təklifdi. Elə bu gün axşam restorana gedəndə bilet də alarıq.

Onlar axşamçağı yolüstü təyyarəyə bilet alıb “Bakı” restoranına getdilər. Cəlal müəllimi bu restoranda çox yaxşı tanıyırdılar. Onları xudmani bir otağa aparıb soruşdular ki, yeməyə nə sifariş verirsiniz?

Cəlal gülə-gülə:

- Gəncə kababı, kilo ilə.
- Cəlal müəllim, başqa nəsə olacaq?
- Əlbəttə, olacaq. Bax, gör nə dadlı yeməyiniz var, gətir.

- Baş üstə, Cəlal müəllim!

Onlar yeyib içəndən sonra geri döndülər. Binanın həyətindəki oturacaqda yenicə əyləşmişdilər ki, Sadıqın telefonuna zəng gəldi.

Sadıq telefona baxıb dedi:

- Zəng edən Mətanətdi, Cəlal.

- Həə, lap yaxşı. Aç, bizdən də salam söylə, təbrik elə.

Onlar bir neçə dəqiqə telefonla danışdılar. Sadıq Mətanətdən qızlarına nə ad seçdiyini soruşdu. O da gülərək dedi ki, bilirəm, bu ad sənə də xoşuna gələcək.

- De görüm, adını nə qoymusunuz.

- Adını Vəfa qoymaq istəyirəm.

- Lap yaxşı, adı ilə böyüsün.

- Cəlal, soruşdu:

- Adı nədir?

- Vəfa!

- Bir daha təbrik edirəm. Gözünüz aydın olsun.

- Çox sağ ol, Cəlal. Hər şeyə görə sənə minnətdaram.

- Sadıq, heç vaxt belə demə.

Onlar sağollaşmış, ayrıldılar. Sadıq həftənin cümə günü saat 20:00-da təyyarə ilə Gəncəyə uçdu. Birbaşa xəstəxanaya - Mətanətin yanına, qızı Vəfanı görməyə gəldi.

Mətanət Sadıqı görəndə gözlərinə inanmadı. Elə bildi ki, yuxu görür. Yuxudan ayılmış kimi, dedi:

- Danışanda nə üçün gələcəyini bildirmədin?

- Mən bunu qızıma sürpriz etdim. Böyüyəndə ona danışarsan.

- Neçə günlüyə gəlmisən?

- Bazar günü qayıdacam. Bir-iki günə görə o qədər xərc çəkməyə dəyərdimi?

- Mətanət, sən nə danışırısan? Bu gün yanınızda olduğuma görə xoşbəxtlərin xoşbəxtiyəm. Bundan gözəl nə ola bilər. - Ani nəsə düşündü, dedi: - Mən gedim evə, bir az dincəlim, sabah gələm.

Sadiq xəstəxanadan birbaşa atası evinə gəldi. Zəngin düyməsini basıb gözlədi. Gördü ki, zəng çalınan kimi evin işığı yandı.

Atası narahat halda dedi:

- Allah xeyir eləsin. Gecənin bu vaxtı görəsən kimdi gələn? - Şüşəbəndin pəncərəsini açıb ucadan dedi: - Kimsən, a bala, nə lazımdı?

Sadiq yavaş səslə dinləndi:

- Mənəm, ay dədə.

- Ay oğlum, axı sən gəlməyin haqqında heçnə demədin... ay səni, bizi yamanca qorxuzdun. - Düşüb qapını açdı. Ata-bala qucaqlaşdılar. Kişi dedi:

- Dayan, ananı oyadım. Çay-çörək ye, sonra dincəl.

- Ata, heç nəyə ehtiyac yoxdu. Anamı yuxudan oyatma. Səhər yuxudan oyananda görüşərik.

Bu an Sadiq anasının təlaşlandığı gördü. Öz-özünə ani düşündü: - Anam gəlməyimdən necə duyuq duşdu?

Anası dilləndi:

- Oğlum, xoş gəlmisən! Gözün aydın olsun. Qızın xoşbəxt böyüsün.

- Çox sağ ol, ay ana! Məni bağışlayın, gecənin bu vaxtı sizi narahat etdim.

- Nə danışırısan, qadan alım, heç bir narahatçılıq

yoxdur. - Oğlunu möhkəm-möhkəm qucaqladı, sonra dedi: - Sən atanla söhbət et, mən də, sizə bir stəkan çay verim.

- Yox, lazım deyil, zəhmət çəkmə, içmirəm. Bərk yorulmuşam, dincəlmək istəyirəm.

- Qadan alım, keç dincəl.

Sadiq otağa keçib yatdı. Səhər hamı tezdən oyanıb həyət-bacada öz işləri ilə məşğul idi. Ancaq Sadiq hələ yuxudan oyanmamışdı.

Anası qapını yavaşca döyüb səsləndi:

- A bala, saat 11-ə işləyir, dur, əl-üzünü yu, bir tikə çörək ye. Günortaya da yemək hazırlayım xəstəxanaya, Mətanətə də apar, həm də qızını gör.

- Ana yeməyi aparmağa apararam. Ancaq dünən axşam qızımı görüb gəlmişəm.

- Belə de!

- Mən də deyirəm görəsən niyə rahat yatıb. De görüm, neçəgünlük gəlmişən?

Sabah qayıdacam. Birinci günü işdə olmalıyam.

- Ay bala, heç olmasa bir həftə qalardın.

- Mümkün deyil, ana. İnşallah, məzuniyyətə çıxanda gəlib düz bir ay sənin yanında qalacam. Siz yeməyi hazırlayana qədər mən də gedim Cəlalın valideynlərinə baş çəkim. Oradan çıxandan sonra da Mətanətin valideynləri ilə görüşüm.

- Həə, düz edirsən, ay oğlum, Allah Cəlalı qorusun, çox yaxşı uşaqdı. Sən onun əməyini heç vaxt itirmə. Sənin yediyin bu çörəyi Cəlal verib.

- Əlbəttə, ay ana. Əgər Cəlal olmasaydı bilmirəm axırım necə olardı!?

- Yaxşı yol. Bizdən də salam söyləyəsən.

- Oldu. Salamınızı çatdıraram.

Sadıq küçə ilə yavaş-yavaş Cəlalin valideynləri yaşayan tərəfə getdi. Darvazanın qabağında dayandı, zəngin düyməsini basıb kənara cəkildi.

Cəlalin atası həyətdə idi, dedi:

- Kimsən? Qapı açıqdı, keç içəri.

- Sadıq qapını açanda Cəlalin valideynləri ayağa qalxıb, - xoş gəlmisən! - dedilər.

Sadıq:

- Çox sağ olun, həmişə xoş gününüzə gələk deyərək, əl uzadıb onlarla görüşdü.

- Həə, ay bala, nə vaxt gəlmisən? Moskvada nə var, nə yox? İşləriniz necə gedir?

- Çox sağ olun, hər şey yaxşıdır.

- Allaha şükür. Həmişə yaxşı olsun. Tamam unutmuşam, səni ata olmağın münasibətilə təbrik edirəm. O, gün Cəlal zəng edəndə dedi ki, Sadıqın qızı olub.

- Çox sağ olun, təşəkkür edirəm.

- Nə vaxt qayıdacaqsan?

- İnşallah, sabah!

- Nə tez qayıdırsan?

- Cəlal təkdi, ona kömək lazımdı.

- Oğlum, Cəlal səndən çox razılıq edir. Həmişə bir-birinizə dayaq olun.

- Əlbəttə. Bizim orada başqa kimimiz var ki? Cəlal mənə əziz və doğma adamdır.

- Sadıq üzr istəyib ayağa durdu:

- Daha mən gedim. Hələ xəstəxanaya da baş çək-məliyəm.

Qadın israr etdi:

- Yox-yox. Nə danışırsan, bibin yemək hazırlayıb.

Bir tikə çörək kəsək, sonra get. Bilirəm, qızın üçün darıxmısan.

Sadıq utandığından cavab vermədi, yerində oturdu.

- Oğlum, nə içmək istəyirsən?

- Heç nə.

Bu vaxt telefona zəng gəldi. Cəlal idi. Soruşdu:

- Hardasan?

- Sən də görüm, hardayam?

- Mənə elə gəlir ki, sən xəstəxanada qızın Vəfanın yanındasan.

- Yox, qardaş. Sizdə oturub nahar edirik.

- Nuş olsun!

- Çox sağ ol, Cəlal, al dayı ilə danış. - Telefonu Cəlalin valideynlərinə verdi. Az sonra Sadıq Cəlalla sağollaşdı. Mətanətin ata evi yerləşən küçə ilə getməyə başladı. Mətanətin valideynləri ilə görüşdü. Onlar da:

- Biz də Mətanətin yanına getmək istəyirdik. Səhər tezdən zəng edib dedi ki, gecə Sadıq gəlib. Elə bildim ki, zarafat edir.

- Həə, dünən işdən sonra təyyarəyə bilət aldım, gecə Gəncəyə çatdıq. Hava limanından birbaşa xəstəxanaya gəldim.

- Deməli, Mətanət uşağın adını da deyib.

- Hə.

- Lap yaxşı. Xoşbəət olun, oğlum!

- Çox sağ olun. Allah razı olsun. Mən getmək istəyirəm. Anam yemək hazırlayıb. Aparım Mətanətə verim.

- Ay oğlum, bizdə də yemək hazırıdı. Biz aparırıq. Sən də axşam apararsan.

- Onda anama zəng edim deyim ki, mənı gözləməsinlər, nahar etsinlər.

- Gəl, biz də nahar edək, sonra xəstəxanaya gedərik.

- Mən nahar etmişəm.

Mətanətin atası dilləndi:

- A bala, nə vaxt, harada etdin?

- Dayı, mən Cəlalin valideynlərinə dəyməyə getmişdim. Onlar da nahar etmədən buraxmadılar.

Nahardan sonra onlar taksiyə əyləşib xəstəxanaya getdilər. Xəstəxananın giriş qapısında görüş vaxtı saat 17:00-dan 20:00-a dək göstərilirdi. Sadıq xəstəxananın doğum şöbəsinin qapısını döydü. Qapını bir qadın açdı:

- Kimin yanına gəlmisiniz?

- Əliyeva Mətanətin!

- Saat beşə qədər xəstə ilə görüşə icazə verilmir.

Sadıq ovcunda tutduğu pulu qapıçı qadının xalatının cibinə basıb kənara çəkildi:

- Xanım, mən Moskvadan gəlmişəm. Xahiş edirəm, beş dəqiqəliyə çağırın gəlsin.

Bir neçə dəqiqədən sonra Mətanət qucağında uşaq dəhlizə gəldi. Bildirdi ki, uşağa soyuq olar, burada çox qalmaq olmaz. Sadıq Mətanətlə, qızı Vəfa ilə sağollaşib bayıra çıxdı. Çox keçməmiş qayınatası ilə qayınanası gəldilər.

Sadıq sonra bir taksi saxlatdırdı. Maşının qabaq qapısını açıb qayınatasını, arxa qapını açıb qayınanasını əyləşdirdi. Özü də əyləşib taksi sürücüsünə dedi:

- Bu ünvana sürün.

Qayınatası bildirdi ki, bizə gedərdik, a bala! Oturub

bir stəkan çay içək. - Nə düşündüsə, dedi: - Gedək, çoxdandır qudamı da görmürəm. Onlarla da görüşək, ordan da yavaş-yavaş evimizə gedərik.

Onlar ünvana çatıb taksidən düşdülər. Tər lan zəngin düyməsini basdı, qapı açılan kimi həyəətə keçdilər.

Sadıq anasına dedi:

- Çay-çörək hazırla.

Anası dedi:

- Hər şey hazırdı. Bir stəkan çay için sonra yemək yeyin.

- Oldu, ay Ana. Gəlim sənə kömək edim.

- Nə danışırsan, qadan alım, bu işlərin öhdəsindən özüm tək gələ bilirəm.

Qudalar şirin-şirin söhbət etdilər. Sadıq əlini çənəsinə söykəyib onların söhbətinə qulaq asırdı. Anası üzünü ona çevirib dedi:

- Mətanət üçün yeməyi axşam mən aparım, yoxsa özün aparırsan?

- Yox, ay ana, özüm aparacam.

- Nə deyirəm, qadan alım. Yeməkləri yığıb çantaya qoymuşam.

Sadıq saatına baxıb anasına dedi:

- Gətir, mən asta-asta gedim.

- Buyur, oğul!

Sadıq bu dəfə üzünü qaynanasına tutdu:

- Mən getdim xəstəxanaya. Gələnə qədər gözləyin. Gələndə aparıb özüm sizi evə yola salaram.

Qaynanası dedi:

- Narahat olma, a bala, ev budu, burdadı, özümüz gedəcəyik.

- Yaxşı, onda səhərə qədər.

Sadıq darvazadan çıxdı. O, xəstəxanaya çatanda saat səkkizə işləmişdi. Qapıda dayanan qadın yox idi. Onu başqası əvəz etmişdi. O da Sadıqı görəndə kimi dilləndi:

- Ay qardaş, kimin yanına gəlmisiniz, xəstənin hansı palatada yatır?

- Dördüncü palatada - Əliyeva Mətanətin yanına gəlmişəm.

- Gözləyin, indi çağıraram.

Bir azdan Mətanət gəldi. Onlar bir-birindən hal-əhval tutub bir neçə dəqiqə şirin-şirin söhbət etdilər.

Mətanət Sadıqdan soruşdu:

- Haçana qədər biz bir-birimizdən ayrı yaşayacağıq?

Sadıq çarəsiz halda dedi:

- Mətanət, bir qədər səbrli ol. Ev alan kimi gəlib sizi də aparacam. Elə bilirsən, mən aparmaq istəmirəm?! İnşallah, ev alan sizi bu narahatçılıqdan qurtaracam. Həmişə birlikdə olacağıq. - Güdümsədi və Mətanətə baxdı: - De görüm pulun varmı?

- Hə, bir az var.

- Sadıq əlini cibinə salıb bir neçə yüz dollar pul çıxardı və Mətanətə verdi. Dedi:

- Bu pula özünə də, qızımıza da əyin-baş alarsan. Nə vaxt pul lazım olsa, zəng edəndə de. Özünü heç nədən korluq verməyin. Ola bilsin, sabah gəlib görüşə bilmədim. Mənim valideynlərimə də yaxşı bax. Hələ ki, səndən razılıq edirlər. Qoy həmişə belə olsun.

Sadıq xudahafizləşib ayrıldı. Taksiyə əyləşib evə gəldi.

Valideynləri oturub televizora baxırdılar. Anası durub mətbəxə keçdi. Çaydanı isitmək üçün qazı yan-

dırdı və dedi:

- Oğlum, Mətanəti gördünmü, necədilər?

- Görüm, ana. Yaxşydılar. Mətanət dedi ki, ola bil-sin, həftənin ikinci, ya da üçüncü günü xəstəxanadan evə yazdılar.

- Qadan alım, narahat olma. Gedib iki quda onu xəstəxanadan özümüz çıxardacağıq.

-Yox, ay ana, narahat deyiləm. Həkimin Mətanətə dediyini deyirəm. Mən də bilirəm ki, o, burada tək deyil. İnşallah, hər şey yaxşı olar.

Anası dedi:

- Tamam yadımdan çıxmışdı, de görüm, nəvəmin adı xoşuna gəldimi?

- Əlbəttə, ay ana.

- O adı mən seçmişəm. Mətanət də dedi ki, adını yazdıranda Vəfa yazdırın.

- Var ol, ay ana. Onları sənə tapşırıram. Deyirəm, birdən səhər yadımdan çıxar, indidən deyim. İndi isə gedim bir az dincəlim.

- Get dincəl, başına dönüm.

- Gecəniz xeyirə qalsın!

Sadıq yataq otağına keçdi. Yerinə uzanmağı ilə yu-xuya getməyi bir oldu. Yuxusunu qatıb-qarışdırmışdı. Səhər duran kimi, Cəlala zəng elədi, hal-əhval tutdu. Sonra anasına dedi ki, Allah özü xeyrə calasın. Bu gecə qarışıq yuxu görmüşəm.

- Ay oğul, yorğunsan, ona görə yuxunu qarışdırmı-san. Qadan alım, çıxanda İmamzadəyə dəy, oraya nəzir qoy.

- Həə! Çox doğru deyirsən. Gedəndə taksi sürücüsünə deyərəm maşını İmamzadə yolu sürər.

Sadıq taksi sifariş verib saata baxdı, öz-özünə nə isə düşündü, sonra valideynlərinə bildirdi ki, taksi gəlsin mən gedirəm.

Anası dedi:

- Hələ tezdi axı.

- Tez deyil. Gedim Mətanətin valideynləri ilə də görüşüm, oradan da Cəlalin atası evinə, oradan da İmamzadəyə gedim. Bu gün bazar günüdür. Başqa rayonlardan da ziyarətə gələnlər çox olduğuna görə düşünürəm, orada növbə olacaq.

- Düz deyirsən, ay bala. Birdən təyyarəyə gecikərsən. Sənə yaxşı yol, bir az tez çıx.

Bu an qapının zəngi basıldı. Sadıq cəld qapını açdı.

Taksi sürücüsü idi, soruşdu:

- Taksini siz sifariş etmisiniz?

- Bəli.

- Gedə bilərik.

- Bacıoğlu, gedəcəyim ünvanları deyim çıxaq.

Taksi sürücüsü başını yellədi. Sadıq davam etdi:

- Buradan çıxıb üç ünvana dəyib sonra hava limanına gedəcəyik. Tələsmirsən?

- Yox, gedəcək yerim yoxdur.

- Onda getdik.

Sadıq valideynləri ilə görüşüb taksiyə əyləşdi. Taksi bir neçə dəqiqədən sonra qaynatası yaşayan ünvanda oldu. Orada bir az söhbət edib Cəlalin atası evinə yollandı. Taksidən düşüb evin zəngini basıb həyəətə keçdi. Cəlalin atası dedi:

- Xoş gəlmisən. Keç içəri, oturaq, çay içək.

- Çox sağ olun. Tələsirəm, dayı.

- Hara tələsirsən, hələ vaxta var.

- Dayı, İmamzadəyə gedəcəm. Deyirlər, şənbə və bazar günləri rayonlardan da ziyarətə gələnlər çox olur, sıxlıq yaranır.

- Həə, düz deyirlər, oğlum, elədir. Onda gedin. Allah ziyarətini qəbul etsin.

- Sağ olun. Cəlala nə sözlünüz?

- Nə sözlüm olacaq. Allaha əmanət olun. Bir-birinizə dayaq olun. Qərib ölkədəsiniz.

Sadıq görüşüb taksiyə əyləşdi. Oturan kimi də üzünü sürücüyə tutdu:

- Hə, indi də getdik İmamzadəyə. Elə eləyək ki, saat 14:00-da hava limanında olaq, gecikməyək.

- Dayı, inşallah gecikmərik.

Onlar İmamzadəyə çatanda saat 12:45 idi. Orada o qədər də adam yox idi.

Sadıq qabağa keçib ziyarətə gələn insanlardan xahiş etdi ki, təyyarəyə gecikirəm, icazə verin, mən ziyarət edib gedim.

Sadığın bu xahişinə heç kim etiraz etmədi. Qabaqda dayananlardan bir neçə nəfər dedi ki, keçin. Ziyarətinizi edin. Allah qəbul etsin.

Sadıq hər kəsə təşəkkürünü bildirdi Ziyarətini elədi, sonra taksiyə əyləşib hava limanına yola düşdü.

Sadıq tez-tez saata baxırdı. Demək olar, həyəcan keçirirdi. Sürücü Sadığın həyəcanını sezdikcə dedi:

- Dayı, narahat olmayın, sizi vaxtından 10-15-dəqiqə də tez çatdıracam.

Taksi sürücüsü dediyi sözə əməl elədi, onu vaxtında hava limanına çatdırdı.

Sadıq taksi sürücüsünə baxıb:

- Borcum nə qədər edir?, - deyər soruşdu.

-
- Qonağım olun, dayı.
 - O, - çox sağ ol, - deyib təkrarən yenə soruşdu:
 - Bacıoğlu, gecikirəm, borcum nə qədər edir?
 - Üç şirvan.
 - Buyur, qalanı da halal xoşun.
 - Dayı, vallah çox verdiniz.
 - Axı, sənə dedim halal xoşun olsun.
 - Minnətdaram! Allah minqat əvəzini versin.

Sadıq qeydiyyattan keçdi, təyyarəyə öyləşib hava gəmisinin nə vaxt havaya qalxacağını gözlədi. Bir neçə dəqiqədən sonra təyyarə Gəncə şəhərinin üstü ilə Moskvaya doğru uçmağa başladı. Səmadakı gözəlliklər hamı kimi Sadıqın da eynini açdı. Xoş xəyallardan ayılındı, gördü ki, təyyarə artıq Moskva hava limanına enmək üzrədir.

Sadıq bir neçə saatdan sonra Moskvadan valideynləri ilə danışdı, bildirdi ki, gəlib çatmışam, narahat olmayın. Sonra həyat yoldaşı Mətanətlə danışdı, qızı Vəfanı soruşdu. Onlar üçün darıxdığını bildirdi. Eşitdiyini cavablardan bir qədər də rahatlıq tapdı.

Sadıq kirayədə yaşadığı evə çatmışdı ki, telefonuna zəng gəldi. Telefonuna baxdı, zəng edən Cəlal idi. Dedi:

- Eşidirəm, qardaş.
- Hardasan?
- Elə indi gəldim. Evdəyəm.
- Dur gəl bizə, söhbət edək.
- Baş üstə, indi gələrəm.

Tələsik pencəyini geyinib Cəlalin yanına yollandı. Qapının zəngini basıb gözlədi.

Cəlal gözlükdən baxıb gördü ki, gələn Sadıqdı. Qa-

pını açıb dedi:

- Xoş gəlmisən.
- Çox sağ ol, qardaş.
- Danış görək, necə gedib-gəldin?
- Çox rahat gedib-gəldim.
- Valideynlərin necədir?
- Allaha şükür, yaxşıdırlar, sizə salamları var.
- Əleyküməs salam! Allah onlara ömür versin.
- Var ol, qardaş. Sizin valideynlərlə birlikdə.
- Sadıq, de görüm, qızını görə bildin?
- Gördüm. Gedən günü gecə saat ikidə taksini xəstəxanaya sürdürdüm. Gedib qızımı görüb sonra evə getdim.

- Lap yaxşı. Sağlam, xoşbəxt böyüsün.
- Çox sağ ol, əmisi.
- Ay Sadıq, indi sənin üçün çətin olacaq, qızına görə lap darıxacaqsan. Çalış, ailənlə birlikdə olasan.
- Cəlal, elə təyyarədə sənin indi mənə dediklərini düşünmüşəm. Çalışacam ki, beş-altı aya uşaqları da gətirim.

- Gətirmək lazımdı.
- Cəlal, sözün düzü hələ evimin olmamasına görə onları gətirmək istəmirəm. Ailəli kirayədə qalmaq çox çətindi. Sabah ev sahibi gəlib desə ki, evi boşalt, onda pis vəziyyətdə qalaram. İstəyirəm, heç olmasa bir ot-aqlı da olsa mənzil alım. Sonra gedib uşaqları gətirim.

Cəlal onun bu sözündən sonra fikirə getdi. Öz-özlüyündə düşündü ki, səhər işə gedəndə Mİİ-nin müdirini görüm, evin təmirini bir qədər də sürətləndirsinlər.

Sadıq da gördü ki, Cəlal fikirə gedib, soruşdu:

- Qardaş, nə yaman fikrə getmisən?

Cəlal özünü fikirlərin cəngindən qurtarıb dedi:

- Yox, Sadıq, heç nə fikirləşmirəm. Sabah səhər mən işə bir az gec gələcəm. Sən də yorğunsan, get dincəl.

- Həə, düz deyirsən, gedim bir az dincəlim.

- Sağ ol, qardaş.

Cəlal səhər evdən bir qədər gec çıxdı. Mİİ-nin müdiri Andrey Fyodoroviç işə saat doqquzda gəlirdi. Cəlal onunla salamlayıb işin gedişatı ilə maraqlandı.

Andrey Fyodoroviç bildirdi ki, iki aya mənzili təmir edib, sizə təhvil verəcəm. Cəlal müəllim, vaxtınız varsa, gedək siz özünüz də baxın.

- Gedək deyirsən, gedək də.

Andrey Fyodoroviç Cəlalin maşınına əyləşib mənzilə - ustaların əl işlərinə baxmağa getdilər. Onlar mənzilin qapısını açıb içəri daxil oldular. Cəlal ot-aqlara nəzər salıb ustaların işini bəyəndi. Dərhal da dedi:

- Axı siz deyirsiniz ki, iki aya qurtararlar. Ancaq iş-ləsələr, 10-15 günlük işləri qalıb.

Cəlal sonra ondan xahiş etdi ki, evdəki və mətbəx-dəki əşyaları da çıxarıb atsınlar.

- Oldu, Cəlal müəllim. Uşaqlara tapşırıram mənzili tamam boşaldarlar.

Cəlal bir həftə keçəndən sonra mətbəx üçün mebel dəsti, qaz sobası, soyducu aldı. Aradan bir neçə gün keçəndən sonra Andrey Fyodoroviç Cəlala zəng edib bildirdi ki, mənzil tam təmir olunub, gəlib açarları götürə bilərsiniz.

Cəlal təşəkkür edib dedi:

- İşdən sonra bir neçə dəqiqə məni gözləyin.
- Baş üstə, Cəlal müəllim.

Mİİ-nin müdiri otağında tək-tənha oturub Cəlal müəllimi gözləyirdi. Bu vaxt qapı döyüldü. Gələn Cəlal idi. Ona yer göstərdi:

- Buyurun, Cəlal müəllim.
- Bağışlayın, sizi də gözlətdim. Durun gedək.
- Mən də öz maşınımla gedirəm. Oradan da evimizə dəyəcəyəm. - Mühərriki işə salıb Cəlalin arxasınca sürdü.

Onlar maşınlarını binanın həyətidə saxlayıb dördüncü mərtəbəyə qalxdılar. Müdir mənzilin qapısını açaraq:

- Buyurun, Cəlal müəllim, keçin içəri, - dedi.

Hər ikisi mənzilə keçib diqqətlə otaqlara baxdılar. Mİİ-nin müdiri Andrey Fyodoroviç üzünü Cəlala çevirib dedi:

- Xoşunuza gəldi?
- Çox sağ olun, hər bir işinizdən xoşum gəldi. Təşəkkür edirəm.

- Onda buyurun mənzilin açarlarını.

Açarları Cəlala verib əlavə etdi:

- İcazənizlə mən gedim.
- Hara tələsirsiniz? - Cəlal əlini pencəyinin cibinə salıb beli bağlı bir bağlama dollar çıxartdı, 5 min dollar sayıb ona uzatdı: - Buyurun, götürün.

- Cəlal müəllim, verdiyiniz pul bəs elədi. Siz bunu nə üçün verirsiniz?

- Bu, sizin öz zəhmət haqqınızdı.
- Siz nə danışırsınız? Bu, olduqca çoxdu.
- Götür, çox deyil.

Mİİ-nin müdiri çöhrəsinə təbəssüm elədi, pulu götürüb sağıllaşdı.

Cəlal yavaş-yavaş pilləkənlərlə öz yaşadığı mənzilə qalxdı. Öz-özlüyündə fikirləşdi ki, mənzilin açarlarını Sadıq bu gün təqdim etsin, yoxsa sabah işdə?! - Yox, elə indi zəng edim gəlsin bizə, - dedi. Telefonu cibindən çıxarıb pilləkənləri qalxa-qalxa Sadıq zəng elədi.

- Eşidirəm, Cəlal müəllim.

- Hardasan?

- Evə gedirəm. Cəlal müəllim, nə baş verib, səsiniz bir təhər gəlir?

- Pilləkənləri ayaqla qalxıram, ona görədir.

- Liftiniz işləmir ki?

- İşləyir.

- Eşidirəm, nə lazımdır?

- Heç nə lazım deyil. Sənin özün lazımsan.

- İndi gələrəm.

Cəlal telefonu söndürdü. Mənzilin qapısını açıb evə daxil oldu. Əl-üzünü yuyub, çayniki qazın üstünə qoydu. Soyducunu açıb baxdı, qapısını bağlayıb dedi:

- Yeməyə hər şeyimiz var.

Qapının zəngi çalındı. Cəlal dedi:

- Gəl, qapı açıqdı.

Sadıq əlində sellafan torba içəri daxil oldu. Cəlal soruşdu:

- Bu, nədir?

- Yemək-içmək. Dedim, elə bir yerdə şam yeməyi yeyək.

- Ay Sadıq, axı dedim hər şey var.

- Lap yaxşı. Hamısını yeyərik.

Onun bu sözlərinə Cəlal gülümsədi:

- Soruşmağa da utanıram, uşaqlarla danışmısanmı?
- Hər gün danışıram. Allaha çox şükürlər olsun, yaxşıdırlar.

- Bəs uşaqları gətirmək fikrin yoxdur?
- Cəlal, vallah gətirmək istəyirəm, ancaq evə görə qalmışam.

- Bilirəm, sənin üçün çətindir. Əgər bu gün ev alsan gedib ailə-uşağını gətirərsən?

- İmamzadə haqqı bu gün evi alsam, səhəri gedib gətirərəm.

Cəlal pencəyinin cibindən açarı çıxardıb dedi:

- Qardaş, bu sənin evinin açarı. Evin buradadır - bizim bu binada, dördüncü mərtəbədə. Xeyirli olsun!

- Çox sağ ol, qardaş!

Sadıq sevincindən bilmədi ağlasın, bilmədi qışqırsın, dərhal gözləri nəmləndi. Özünü sürətlə Cəlalin üstünə atıb möhkəm-möhkəm ona sarıldı. Cəlal dedi:

- Sənə demişdim axı, muştuluğun məndə. İndi muştuluğun nəmərinə verirəm. Evin çıxarışı da evindədir. Çörəyimizi yeyək, düşüb baxaq.

Sadıq çox istədi ki, yemək yeməmiş evi görsün, Cəlal aman vermədi. Onlar çörəklərini yeyib dördüncü mərtəbəyə düşdülər.

Cəlal qarını açıb dedi:

- Xeyirli olsun, qardaş. Çox mübarəkdir!

Sadıq nəmli barmaqlarını gözlərinə toxundurub dedi:

- Qardaş, sən mənə xəcalət verdin. Heç olmasa evin təmirini özüm edər, mebelini özüm alardım.

- Bu evi sənə qardaş payı almışam, halal xoşun. İndi de görüm, sabah gedib uşaqları gətirirsən, ya yox?

- İcazə versən, sabaha bilet alıb gedərəm.

- Qardaş nə icazə? İnşallah, səhər tezdən get, təyyarəyə saat 15:00-a bilet al.

Sadiqın sevinci yerə-göyə sığmırdı. Özlüyündə fikirləşirdi ki, Cəlalın bu yaxşılığının əvəzini necə qaytaracam. Bu minvalla telefonu götürüb Mətanətə zəng etdi, hal-əhval tutub bildirdi ki, təyyarəyə bilet ala bil-səm, sabah saat 15:00 reysi ilə gələcəm.

Mətanət soruşdu:

- Xeyirdimi gəlməkdə?

- Həə, xeyirdi. Gəlirəm sizi aparım.

- Ev aldın?

- Mən yox, Cəlal əmisi Vəfa üçün ikiotaqlı mənzil alıb.

- Yox, Sadiq belə zarafat olmaz.

- İmamzadə haqqı zarafat etmirəm. Bu gün mənə çağırdı. Mənzili göstərib açarlarını da verdi.

- Cəlal qardaş, bizə xəcalət verdi.

- Mətanət, mən də razı deyildim. Ancaq Cəlal öz dediyindən dönmədi. - Saatına baxdı: - Yaxşı, vaxt ötür, bilet alan kimi sizə zəng edəcəm, hazırlaşın.

Mətanət bu xəbərə həm sevinirdi, həm də təssüflənirdi ki, Cəlal qardaşın bu yaxşılıqlarından biz necə çıxacağıq. O, qızına uşaq dili ilə sanki başa salırdı, sabah balamın atası gəlir. Mətanət elə dedikcə, balaca qızcığı da qığıldayıb gülürdü.

Cəlal ilə Sadiq həmin gecə nərd oynadılar. Gecədən xeyli keçmişdi. Sadiq kirayə yaşadığı evə getmək istədi. Ancaq Cəlal onu buraxmadı. Dedi ki, istəyirsən burada qal, ya da düş öz evinə. Sadiq Cəlalın sözündən çıxmadı. O gecəni birlikdə qaldılar. Cəlal sübh

tezdən durub əl-üzünü yudu, səhər yeməyi yeyib fabrikə gedəcəkdə. İstəmədi, Sadıqı oyatsın. Ancaq Sadıq da oyanmışdı, durub, əl-üzünü yudu. Süfrəyə əyləşəndə Cəlal dedi:

- Səni mən özüm oyatmadım ki, hələ yatasan.

- Yox, ay Cəlal, gecəni çox oyaq yatmışam. Gedim evə, sənədləri götürüm. Həm də görüm bilet ala bilərəmmi?

- Deməli, bilet alsan gedəcəksən də?

- Həə, gedəcəm.

- İnşallah, nə vaxt qayıdacaqsan?

- Allahın köməklisi ilə sabah Moskvadayıq.

- Nə üçün belə tez qayıdırınız?

- Qalıb nə iş görəcəyəm? Gəlim, işimizi görək.

- Özün bilən yaxşıdır, necə istəyirsən. Sənə yaxşı yol. Məndən də gördüyün dost-tanıqlara salam söyləyərsən.

- Əleykümə salam, çatdıraram.

Cəlal ilə Sadıq binanın həyətidə bir-birinin əlini sıxıb ayrıldılar.

Sadıq kirayə yaşadığı evə getdi, sənədlərini götürüb, hava limanına gəldi. Saat 15:00 reysinə bilet alıb Cəlala da, Mətanətə də zəng edib bildirdi ki, təyyarəyə bilet almışam. Cəlal ona dedi ki, Gəncədən çıxanda zəng et, sizi qarşılayım.

- Oldu qardaş, sağ ol.

Sadıq saat 15:00-da Moskvadan təyyarəyə mindi, axşam çağı 18:35-də Gəncəyə çatdı. O, hava limanına düşəndə telefonunu götürüb dörd-beş ay əvvəl tanış olduğu taksi sürücüsünün nömrəsinə zəng edib dedi ki, hava limanındayam. İmkəniniz varsa gəlib mənə

Gəncəyə aparasınız. Taksi sürücüsü bildirdi ki, elə mən də hava limanının qarşısında dayanmışam.

- Lap yaxşı. Nə xoş təsadüf. Müştəri götürməyin, beş-on dəqiqəyə gəlirəm.

- Oldu dayı, tələsməyin.

Sadıq hava limanında çıxanda gördü ki, taksi sürücüsü onu gözləyir. Sürücü onun qarşısına gəlib əl uzatdı, - xoş gəlmisiniz - deyib, bir doğması kimi boynuna sarıldı. Sonra da maşının qapısını açıb, - buyurun əyləşin, - dedi və soruşdu:

- Dayı, hara gedirik?

- Bacıoğlu, necə hara gedirik? Əlbəttə Gəncəyə gedirik.

- Oldu dayı.

Sadıq Cəlalin valideynləri ilə görüşmək üçün sürücüyə birinci onların evinə sürməyi tapşırırdı. Gəlib çatdılar. Sadıq qapının zəngini basıb dayandı.

İçəridən səs gəldi:

- Kimdi?

- Mənəm dayı, Sadıqdı.

- Xoş gəlibsən, ay oğlum!

- Çox sağ olun, xoş gününüz olsun.

- Qapıda dayanma, keç içəri, bir stəkan çay içək.

- Yox dayı, tələsirəm. Cibindən xeyli dollar çıxarıb dedi:

- Bunu Cəlal göndərdi.

- Ay oğlum, bir az səndən əvvəl zəng etmişdi. Bizə heç nə demədi. Dedi ki, Sadıq da ev alıb. Getdi ailəsini gətirməyə. Sözün düzü, gəlişinizi sabah gözləyirdim. Çox sağ ol, a bala. Həmişə hörmətli olasan.

- Dayı, biz sabah qayıdacağıq. Sağ olun.

- Sizə yaxşı yol. Allah sizi qorusun!

Sadıq Cəlalin valideynləri ilə sağollaşdı, taksiyə əyləşib qayınatası evinə getdi. Sürücü maşını saxlayıb soruşdu:

- Düz gəlmişəm?

- Həə. Yaddaşın yaxşıdır.

Darvazanın qapısı açıq idi. Sadıq ucadan dilləndi:

- Ay ev yiyəsi.

İçəridən səs gəldi:

- Gəl, ay oğlum. Bayaq Mətanət bizdə idi. Dedi ki, Sadıq gəlir, yoldadır. Ona görə qapını bağlamamışam. Onu da dedi ki, sabah tezdən Moskvaya gedəcəyik. Ay oğlum, nə tez qayıdırsız?

- Mümkün deyil, Cəlal təkdi. Fabriki sahıbsız qoymaq olmaz. Bayaq Mətanət dedi, Allaha çox şükür, ev də almısan. Özünüzü qoruyun.

- Çox sağ olun, mən sabah gəlib görüşə bilməyəcəm. Özünüzdən müğayət olun.

Sadıq nəhayət, maşına əyləşib atası evinə yollandı. Taksi darvazanın qarşısında dayananda Mətanətlə Vəfa onu qapının ağzında qarşıladılar. Sadıq Mətanətlə görüşəndən sonra Vəfanı qucağına alıb bağrına basdı. Birdən uşaq ağladı. Mətanət uşağı götürüb dedi ki, o, hələ səni tanımır, ona görə ağlamağa başladı.

Sadıq evə keçib, valideynləri ilə görüşüb hal-əhval tutdu. Onlar da:

- Çox sağ ol, oğlum, yaxşıyıq. Dünən gəlin dedi ki, ev almısan. Allaha şükür, - dedilər.

- Həə.

- Nə vaxt gedirsiniz?

- İnşallah, sabah getməliyik.

- Bir-iki gün qalardın qardaşınla, bacılarınla da görüşərdin.

- İşimiz çoxdur. Cəlal da tək yorulur. Ona görə tez qayıdıram.

- A bala, aldığın ev Cəlalin evinə yaxındırmı?

- Elə bir binadayıq - dördüncü mərtəbədə bizik, yeddincidə Cəlalin mənzilidir.

- Nə yaxşı! Allah xeyirlisindən eləsin.

Sadığın yadına düşdü ki, taksi sürücüsünün pulunu da verməyib. Tez küçəyə çıxdı. Baxdı, gördü ki, taksi sürücüsü gedib. Telefonunu götürüb zəng etdi:

- Bacıoğlu, səhər saat doqquzda burada ol, gedib bilet alağ.

- Baş üstə dayı.

- Pulunu da almadan getmişən.

- Sən özgə deyilsən ki.

Bu, Sadığa çox xoş gəldi...

Səhər saat doqquza qalmış taksi sürücüsü qapının ağzında onu gözləyirdi. Ancaq Sadığın bundan xəbəri yox idi. Ona görə də sürücüyə zəng elədi. Taksi sürücüsü bildirdi ki, darvazanın kandarında sizi gözləyirəm.

Sadıq Mətanətin pasportunu da götürüb taksi sürücüsünə dedi:

- Mərkəzdəki avia kassaya gedəcəyik. Bilet alandan sonra evə gəlib uşaqları da götürüb hava limanına qayıdacağıq.

- Dayı, heç bir problem yoxdur.

- Sadıq "Yevlax avtovağzalı" kimi tanınan yerin yanındakı aviakassadan biletləri alıb Cəlala zəng etdi, bildirdi ki, saat 16:50-də Moskvada olacağıq.

Sonra maşına əyləşib dərindən nəfəs alıb dedi:

- Allaha çox şükür, işimiz düzəldi. - Sürücünün çiyinə toxunaraq dedi: - Sür gedək İmamzadəyə, oranı ziyarət edim. Sonra uşaqları da götürək gedək hava limanına.

- Baş üstə, dayı.

Sürücü mühərriki işə salıb maşını İmamzadə ziyarətgahına sürdü. Sadıq həmin o müqəddəs ocağı ziyarət etdi, nəzir qutusuna pul atıb evlərinə gəldi və Mətanətə bildirdi ki, çıxın əyləşin taksiyə, vaxta az qalıb.

Onlar valideynləri ilə görüşüb yola düşdülər. Sadıq taksi sürücüsünə 150 dollar verib maşından düşdü. Taksi sürücüsü Sadığın arxasınca qaçıb dedi:

- Dayı, bu, çoxdu, bu, çoxdu...

Sadıq - sağ ol - deyərək yoluna davam etdi.

Mətanət çox həyəcanlı görünürdü. O, ilk dəfə idi ki, təyyarəyə minirdi. Sadıq ona dedi ki, təyyarə yüksəkliyə qalxanda qulaqların da tutula bilər. Bu, təbii haldır. Bunları sənə ona görə deyirəm ki, qorx-mayasan.

Təyyarə yavaş-yavaş yerindən tərpəndi. Mətanət təhlükəsizlik kəmərinə bağlayıb oturacağı söykəndi və gözlərini yumdu. Vaxt-vədə necə ötdüsə, Sadıq Mətanətə dedi ki, biz artıq Moskvadayıq. Mətanət təəccübləndi. Sadıq da Cəlala zəng etdi. Bildirdi ki, təyyarə eniş edib. Cəlal dedi ki, mən burada sizi gözləyirəm. Sadıq çölə çıxanda onu gördü, qucaqlayıb görüşdü və soruşdu:

- Maşını harada saxlamısan?

- Bu yaxında.

Onlar maşına tərəf getdilər. Aradan bir saat keçər-
keçməz evlərinə çatdılar. Mətanət soruşdu:

- Cəlal qardaş, hansı binada yaşayır?

- Elə bizim binada. Biz dördüncü mərtəbədə, o isə
yeddinci mərtəbədə yaşayır.

Liftə minib dördüncü mərtəbəyə qalxdılar. Cəlal
dördüncü mərtəbədə düşmədi. Bildirdi ki, yorğunsu-
nuz. Bu gün dincəlin, sabah oturub söhbət edərik.

Sadiq mənzilin qapısını açıb Mətanətlə Vəfaya -
xoş gəlmisiniz! - dedi...

MOSKVA BÖLÜMÜ

Vəfa anası ilə Moskvaya köçəndə dördayılıq idi. Onlar olduqaca xoşbəxt yaşayırdılar. Mətanət biləndə ki, Cəlal bu mənzili Vəfaya dünyaya gəlməsi münasibətilə alıb, onun sadıq dostunun necə də etibarlı insan olduğunun fərqi vardı. Bu, həm də Cəlalin Sadığa qardaş qədər əziz olduğundan xəbər verirdi.

Cəlalla Sadıq sinif yoldaşı idilər. Amma onları tanımayan adamlar buna inanmırdılar, elə bilirdilər ki, doğma qardaşıdır. Cəlal mənzili alan vaxtı Mİİ-nin müdiri Andery Fyodoroviçə də onu qardaşı kimi təqdim etmişdi. Sadıq ilə Cəlal hər səhər fabrikə iş birlikdə gedib gəlirdilər. Həmyaşd olsalar da, Sadıq evlənmişdi. Cəlal isə hələ subay idi. Günlərin bir günü Sadıq ona dedi:

- Qardaş, məni evləndirdin, mənzil aldın, yaxşı işlə təmin elədin. Allah razı olsun. Bəs özün? Sənin də yaşın ötür. Mənzüniyyətə çıxanda səni də evləndirək. Subaylığın daşını sən də atasın gərək.

Cəlal başını yellədi:

- Hər dəfə Gəncəyə zəng edəndə valideynlərim də elə bunu deyirlər. Evlənməməyimin bir səbəbi var.

- Nədir o səbəb, qardaş?

- İstəmərdim bu sirri kiməsə deyəm. İlk dəfədir sənə deyirəm. Ancaq heç kim bunu bilməsin.

- Məndən arxayın ola bilərsən.

- Yadındamı bizdən iki sinif aşağı oxuyan Şəhla adlı qız vardı. Biz bir-birmizi sevirdik. Mən məktəbi bitirib Moskvaya gələndə anama dedim ki, Şəhla üçün

elçi gedərsiniz. Günlərin birində anamla xalam qıza elçiliyə gedirlər. Anası Səhlanı yanına çağırıb deyir ki, sən razısanmı? Şəhla da anasına bildirir ki, mən Cəlali istəyirəm, razıyam. Şəhlanın anası axşam yoldaşına deyir ki, qız üçün elçi gəlmişdilər. Nə deyirsən? Gedəndə dedilər ki, üç-dörd günə yenə gələrik. Şəhlanın atası da deyib ki, hələ qızım məktəblidir, onlara xəbər göndər zəhmət çəkib gəlməsinlər. Qızı bacım oğluna verəcəm. Ona görə bacımla düşmənlə olası deyiləm ki. Şəhla anasından bu sözləri eşidəndən sonra özünə qəsd edir, özünü öldürür. Bax, qardaş, mən buna görə evlənmirəm. O, qız ola-ola mənə sadıqlığını sübut etdi, mən nə üçün ona xəyanət etməliyəm?

Sadıq özünü Cəlala tutub dedi:

- Qardaş, burda sənə nə günahın var? Günah Şəhlanın atasındadır.

- Mən heç vaxt o məsum qızı unuda bilmirəm. Qorxuram ki, kiminləsə ailə qurum, Şəhla yuxuma gəlib desin ki, niyə bu qədər etibarsızsan...

- Cəlali, bu səkkiz-doqquz ildə Şəhla yuxuna girib?

-Yox. Yuxuma gəlməyib. Ancaq çox istəyirəm ki, yuxumda onu görüm.

Sadıq nə düşündüsə, dedi:

- Yayda mənzuniyyətə çıxanda səni mütləq evləndirərik. Daha gözləməyin heç bir adı yoxdur. Vaxt da dayanmadan keçir. Nə deyirsən?

Cəlali başını könülsüz tərpətdi:

- Hələ yaya çox var.

- Yox, elə də çox qalmayıb. Beş-altı ay nədir ki. Ay burdan girir, o üzdən çıxır. Xəbərin də olmur. Bir də gördün, yay da bir göz qırpımında gəlib keçdi.

Cəlal söhbətin mövzusunu dəyişmək üçün dedi:
- De görüm, Mətanət bacı Gəncə üçün, valdeynləri
üçün darıxmayıb?

- Sözü düz, bu barədə heç nə deməyib.

- Mətanət rus dilini bilirmi?

- Yox, bilmir. Axşam deyir ki, televizorda Bakı kanalları yoxdu?

- Dedim, bura Rusiyadır. Burada Azərbayacan kanalları olmur.

- Deyirəm axı, sənə nəşə demək istəyirdim. Həmişə də yadımdan çıxırdı. Mətanət bacıya tapşır ki, heç kimə qapını açmasın.

- Bunu ona biz Gəncədən gələn axşamı demişəm və ciddi tapşırısam.

- Vəfa necədi? Kürlük etmir ki?

- Yox, əmisi, yeyib-içib yatır. Allaha şükür, yaxşıdı. Arada gəl oturaq bir nərd ataq.

- Yaxşı gələrəm.

Sadıq ciddi nəzərlərlə Cəlalı süzdü:

- Sən əməlli-başlı mövzudan çıxmağı bacardın ha...
Elə bilmə ki, anlamadım.

Cəlal da gülümsünüb susdu.

Sadıq Mətanətə zəng edib dedi ki axşam Cəlal bizə gələcək, yaxşı yemək hazırla.

- Baş üstə! - Mətanət telefonu söndürdü.

Mətanət Vəfa ilə danışa-danışa süfrəni hazırlayırdı. Hərdən anasını görməyəndə Vəfa ucadan qışqırır, oyuncaqları ilə oynayır, onları kənara atırdı.

Saat 18-ə işləyəndə evin zəngi çalındı. Mətanət gözlükdən baxdı, Sadıqla Cəlalı görüb qapını açdı:

- Xoş gəlmisiniz, Cəlal qardaş!

Elə bu zaman Vəfa ucadan qışqırdı. Cəlal soruşdu:
- Uşağa nə oldu?
- Heç, Cəlal qardaş, uşaq sanki deyir, otur gözümün qabağında, heç yerə tərpənmə. Görəndə ki, yanında heç kim yoxdur, qışqırır.

Cəlal üzünü Sadığa tutub dedi:

- Sadıq, mən nərđi götürüm gəlirəm.
- Tez qayıt, çox yubanma.
- Beş dəqiqəyə qayıdıram. Bir də içməyə nə isə gətirim?

- Yox, gətirmə, özümüzdə var.

- Lap yaxşı.

Cəlal liftə minib yeddinci mərtəbəyə qalxdı. Nərđi götürüb bir qədər duruxdu, hansısa qaynar bir fikir onu düşünməyə vadar etdi. Sonra soyducunu açıb bir-bir şüşələrə baxdı və öz-özünə dedi:

- Tut arağı olmalıdı. Bəlkə elə onu içək?! Bu fikirlə də evdən çıxıb qapını bağladı, liftin qarşısında dayanıb düyməni basdı.

Sadıq Cəlali əlidolu görüb dedi:

- Bu, nədir? Axı sənə dedim ki, içməyə özümüzdə var.

- Bunu, - əlindəki şüşəyə işarə etdi, - mənə Şəm-kirdən bir dostum gətirib.

- Lap yaxşı. Allah payını çox eləsin. İndi içerik, de-yərəm necədi.

- İstiyirsən bir-iki tas nərđ oynayaq, sonra oturub çörək yeyək.

- Yox. Çörəyimizi yeyək sonra da oturub rahat nərđimizi oynayaq.

- Düz deyirsən.

Mətanət Vəfanı yatızdırıb süfrəni hazırladı. Cəlalla Sadıq oturub söhbət edə-edə yemək yeməyə başladılar.

Mətanət mətbəxdə çay süfrəsi hazırlayırdı. Bu an Sadıq ona səsləndi:

- Sən özün niyə çörək yemirsən?

- Siz narahat olmayın, mən sonra qızım ilə bir yerdə çörək yeyərəm.

Sadıq - yaxşı, - deyib, üzünü Cəlala tutdu:

- Bu tut arağı çox tündür, daha bəs edər. Qalanı qalsın sonraya.

Cəlal təkid etmədi:

- Necə istəyirsən elə də olsun.

Sadıq bir neçə dəqiqədən sonra Mətanətə dedi ki, süfrəni yığışdır, bizə bir yaxşı çay ver.

Mətanət dedi:

- Çay hazır, indi süzüb gətirirəm.

Cəlal dedi:

- Mətanət bacı, nərdi də verin.

- Çayınızı için, sonra nərdinizi oynayın. - Mətanət canyanıqlıqla bildirdi. Cəlal təkid etdi:

- Yox oynaya-oynaya çay içməyin ayrı ləzzəti var.

Mətanət nərdi masanın üstünə qoyub mətbəxə keçdi. Stəkanlara çay süzüb süfrəyə qoydu. Sonra mətbəxə keçib qabları yumaq istəyirdi ki, Sadıqın səsi gəldi. Dedi:

- Eşidirəm Sadıq.

- Deyəsən, Vəfa oyanıb.

Mətanət otağın qapısını açıb Vəfanı qucağına götürdü. Sadıqla Cəlal da bir neçə tas nər oynayanda sonra nərdi yığışdırıb söhbət etdilər. Cəlal Sadığa dedi

ki, daha mən evə gedirəm. Gedim dincəlim. Gecəniz xeyirə qalsın.

- Xeyrə qarşı qardaş.

Cəlal gedəndən sonra Sadıq Mətanətə dedi:

- Bir halal süd əmmiş qız tapsaydı evləndirərdik Cəlalı. Sənin üçün də yaxşı olardı, darxmazdınız.

- Vallah, düz deyirsən. Bütün günü dörd divar arasında adamın ürəyi sıxılır. Cəlal evlənsə yaxşı olar.

- Eh, Mətanət, mən ona necə deyim ki, məcburən evlən. O gün dedim, dedi baxarıq. Valdeynləri də hər gün deyirlər evlən, ancaq gərək Cəlal hərəkətə gəlsin. Mən ona bir də deyərəm, görək, necə olur, razılaşırmı?!

- Hər gün bir yerdəsiniz, hər halda sənin də sözünü eşidər.

Günlər bir birini əvəzləyirdi. Vəfa artıq iməkləyirdi. Mətanət də hər dəfə Sadığa deyirdi ki, bir yaşına qədər deyəsən yeriyəcək, inşallah.

- Ay Mətanət, mən belə fikirləşmişəm ki, məzuniyyətə çıxıb Gəncəyə gedəndə Vəfanın bir yaşını orda qeyd edək.

- Gəncədə həyətdə, yoxsa restoranda?

- Vaxta hələ çox var, heçnə deyə bilmərəm.

- Cəlal qardaş da yəqin həmin vaxt məzuniyyətə çıxar.

- Həə, bütün fabrikin işçiləri məzuniyyətdə olur.

- Nə yaxşı!

- Cəlal qardaşa de ki, sabah işə biraz gec gedəcəksən. Vəfanı həkimə apararıq. Deyəsən uşaq diş çıxarır.

- Eh, ay Mətanət, gərək ilk növbədə uşaq polikni-

kasının ünvanını öyrənək, görək harda yerləşir.

- Cəlal qardaş bilsə ki...

-Yox, ay Mətanət, Cəlal hardan biləcək?!

Sadıq Cəlala zəng edib dedi ki, sabah işə bir-iki saat gec gələcəm. O da narahat halda soruşdu:

- Xeyirdimi, Sadıq?

- Hə, uşağı həkimə aparacağıq.

- Uşağa nə olub?

- Heç nə olmayıb, deyəsən diş çıxarır. Bəlkə sən biləsən, uşaq poliklinikası harda yerləşir?

- Mən hardan bilim? Sabah get Mİİ-nin müdiri Andrey Fyodoroviçin yanına. Polikliniknanın yerini öyrən, həm də ki, yaşayış yerindən arayış al apar.

- Çox sağ ol, qardaş. Heç mən arayış almaq haqqında fikirləşməmişdim.

Səhər saat 8:10-da Sadıq Mətanətlə Mİİ-nin müdiri Andrey Fyodoroviçin yanında oldular. Salamlaşdıb hal-əhval tutandan sonra müdir Sadıqdan soruşdu:

- Buyurun, eşidirəm sizi.

Sadıq narahat halda dedi:

- Andrey Fyodoroviç, uşağımız xəstələnib, həkimə aparmaq istəyirik. Siz bilirsiniz, bizim ərazinin uşaq poliklinikası harda yerləşir? Həm də poliklinikaya vermək üçün arayış lazımdır.

Andrey Fyodoroviç əlindəki qələmi stolun üstünə qoyub soruşdu:

- Pasportunuz üstünüzdədirmi!

- Bəli.

- Pasportu verin katibəyə, hazırlasın.

Sadıq Mətanətin pasportunu və uşağın doğum haqqında şəhadətnaməsini katibəyə verdi, bir neçə dəqiqə

də gözlədilər. Katibə arayışı yazıb hazır edəndən sonra dedi:

- Keçin içəri, müdir arayışa möhür vursun.

Sadıq qapını döyüb içəri keçdi. Əlindəki arayışı Andrey Fyodoroviçə uzadıb möhür vurmasını xahiş etdi. Andrey Fyodoroviç seyfi açıb möhürü götürdü, arayışa imza atıb möhürlədi. Sonra katibəsini çağıraraq dedi ki, uşaq poliknikasının yerləşdiyi ərazini onlara başa sal, qoy gedib rahat tapa bilsinlər.

Katibə:

- Baş üstə, Andrey Fyodoroviç, - deyib Sadığa poliklinikanın harda yerləşdiyini başa saldı.

Sadıqla Mətanət uşağı poliklinikada qeydiyyatdan keçirib sahə həkiminin yanına getdilər. Həkim Sadığa dedi ki, siz dəhlizdə gözləyin, burda təkcə uşağın anası qalsın.

Sadıq da həkimə dedi ki, uşağın anası rus dilində danışa bilmir. Həkim də eynəyini aralayıb ətrafı seyr etdi, daha heç nə demədi. Uşağı müayinə edib dedi ki, sağlamdır, sadəcə, diş çıxardır.

Sadıq gülümsədi:

- Balam diş çıxardır...

Həkim dedi:

- Narahat olmayın, indi bir neçə dərman yazacam, uşağa sakitlik verəcək.

Sadıq məmnunluq hissi ilə üzünü həkimə tutdu:

- Çox sağ olun, nə yaxşı ki, siz həkimlər varsınız...

Otaqdan çıxdılar. Sadıq yolüstü həkimin yazdığı dərmanları da aldı, Mətanətlə Vəfanı evə gətirib işə yollandı. Fabriyə çatanda saat 12:00 idi. Cəlalin oturduğu otağın qapısını döyüb içəri keçdi. O da gözlə-

rini kağız-kuğuzlarda gəzdirə-gəzdirə soruşdu:

- Həkimə getdiniz?
- Hə, getdik.
- Həkim nə dedi?
- Uşağı yoxladı. Sonra da bildirdi ki, hər şey yaxşıdır. Dişinə görə bir-iki dərman yazıb.
- Lap yaxşı. De görüm nahar etmişəm?
- Yox, etməmişəm. Hələ naharın vaxtına var.
- Onda birazdan gedərik.
- Sadıq fabriyə, sexlərə göz gəzdirmək üçün otaqdan çıxdı. Sexləri gəzdi, ustaları dinlədi, bəzi tapşırıqlar verib Cəlalın yanına qayıtdı. Cəlal dedi:
 - Sadıq, bayaqdan səni gözləyirəm, mən lap acmışam.
 - Cəlal, ilk dəfədir ki, səndən bu sözü eşidirəm.
 - Səhər yatıb qalmışdım.
 - Hə, anladım. Dur gedək.

Onlar yeməxanaya yollandılar. Cəlal bildirdi ki, valideynlərim yenə zəng edib, evlənməyimi istəyirlər. Mənə on gün vaxt veriblər, anam da üç qız gözaltı edib.

- Nə yaxşı, Cəlal, düz edirlər, vaxt keçir, evlənmək lazımdır. - Nə düşündü, soruşdu: - De görüm, o qızlardan Mətanətin tanıdığı varmı?

- Mətanət çətin tanıyar. Çünki onlar Gəncədən bir az kənardə yaşayırlar. O qızlardan biri xalamın qohumudur. İki də ata tərəfdən qohumdular.

- Daha yaxşı, seçim sənin özünüzdür, birini seç, onlar da sevinsinlər. Yaşlı insanlardı, sözlərini yerə salıb qəlblərini sındırmayacaqsan ki.

- Düz deyirsən, Sadıq. Onlardan birini seçim və

deyim elçi getsinlər.

- Əlbəttə! İnşallah, məzuniyyətə çıxanda da gedək toyunu edək.

- Hə Cəlal, Vəfanın ad günü də yaxınlaşır. Elə edək ki, sənin toyunla arada bir-iki gün vaxt olsun, çox uzatmayaq.

- Salamatçılıq olsun, o vaxta qədər bir şey fikirləşərik.

Bu minvalla, kafeyə daxil oldular. Keçib boş stol-
ların birində əyləşib yemək sifariş etdilər.

Günlər bir-birini əvəzləyirdi. Aradan on gündən çox vaxt keçmişdi. Sadıq Cəlalın soruşdu ki, nə xəbər var? Valideynlərin dediyi ilə razılaşdınmı?

- Hə, razılaşdım. Xalamın qohumu olan qızı bəyəndim. Dedim ki, gedin elçiliyə. Nişanla toyu da məzuniyyətə gələndə edərik. Onlar da razı olsa deyərsiniz. Anam çox sevindi.

- Eh, Ay Cəlal, bütün valideynlər elədi. Bu, lap gözəl xəbər oldu. Evə gedəndə Mətanətə deyim, qoy o da sevinсин. Neçə gündür deyir ki, Cəlal qardaşdan soruş görək, qızlardan hansını bəyəniб.

- Hə Sadıq, axır ki, məni də tora saldılar. Heyif deyil subaylıq...

- Yox, elə demə qardaş, ailənin də öz yeri var. Övladın olanda sonra bunu biləcəksən. Uşağın başqa sevgisi var. Görürsən də, Vəfasız bir saat qalanda darıxıram. İməkləyərək qabağıma gələndə elə bilirəm, bütün dünyanı mənə verirlər. Qardaş, o hisləri yaşa-

yanda biləcəksən ki, ailə, uşaq nə qədər gözəldir. İşdən çıxanda deyəcəksən ki, evdə gözləyənim var, tez gedim evə.

Aylar ötdü. Vaxt-vədə yetişdi, Cəlal kadrlar şöbəsinin rəisini otağına çağırıb dedi ki, ayın birindən hər üç sexin işçilərinin sənədlərini hazırla, məzuniyyətə buraxılınsınlar.

- Baş üstə, - deyərək kadrlar şöbəsinin rəisi otaqdan çıxdı. Fabrikin işçiləri otuz-otuzbeş günlük məzuniyyətə buraxıldı. Cəlalla Sadıq da Gəncəyə gəlmək üçün hazırlaşdılar. Bir neçə gündən sonra təyyarəyə bilet aldılar.

Cəlalin valideynləri nişan tədarükü edirdilər. Xonçalar bəzənmişdi. Cəlalin anası bacısına telefon açıb dedi ki, Cəlal iki gündür gəlib. Qız evinə bildirin, şənbə günü saat 12-dən sonra gələcəyik.

Onlar şənbə günü nişan apardılar. Hər iki tərəf - Allah mübarək eləsin, xoşbəxt olsunlar!, - deyib el adət-ənənəsi ilə övladlarının barmaqlarına üzük keçirdilər. Mətanət Moskvadan alıb gətirdikləri brilliant qaşlı zinət əşyaları Cəlalin nişanlısına hədiyyə edib onlara xeyir- dua verdi. Sonra da qarşısına çıxanı rəqsə dəvət etdi.

Nişan mərasimi çox yaxşı keçdi. Gəncə camaatı Cəlalin nişanından danışdı.

Nişanın səhəri Cəlal anasına dedi ki, qız evinə getsin, onlarla danışmaq lazımdır, toyu on günə qədər edək. İstəmirəm bir il nişanlı qalaq.

Anası dedi ki, heç qız evi də razı deyil nişanı uzatmağa. Axşam çağı gedək danışaq, vaxt təyin edək. - Çöhrəsinə təbəssüm qondurub əlavə etdi: - Razı olsaydın, oğlanla qız toyunu birlikdə edərdik.

Cəlal dedi:

- Siz necə məsləhət bilirsiniz, elə də eləyək.

Cəlalin valideynləri axşam qudalarının evinə getdilər. Məsləhət-məşvərət etdilər. Sonra da geri qayıtdılar. Cəlal da dərhal anasından soruşdu ki, razı oldular, ya yox. Qız evi nə dedi? Anası təbəssüm içində diləndi:

- Ay oğlum, nə deyəsizlər. Onlar razıdır. Dedilər ki, on-oniki gün yerimizi müəyyənləşdirib toyumuzu edərik. Sabah Sadiğı da götür, gedit restorana baxın, danışın, vaxtı müəyyənləşdirək.

- Oldu anacan, restoran məsələsini sabah həll edərək, - deyib Sadiğa zəng vurdu. Bildirdi ki, sabah saat ondan sonra bizə gəl, gedək restoranlara baxaq, yeri danışaq.

Sadiq da - Baş üstə Cəlal, saat on tamamda mən sizdə, - deyib telefonu söndürdü.

Səhər saat ona qalmış Sadiq Cəlalin ata evinin qarşısında taksidən düşüb zəngin düyməsini basdı. Qapını açmağa Cəlal özü getdi. Sadiğı görə kimisi dedi:

- Gəl içəri, bir tikə çörək yeyək sonar gedərik.

- Mən çörək yemişəm, çay içəcəm sadəcə. Sən çörəyini ye.

- Sadiq çay içə-içə Gəncə şəhərində olan şadlıq evlərini sadaladı. Cəlal dedi:

- Sadiq, sənin toyun olan şadlıq evi də yaxşı idi. Gəlsənə, elə birinci ora gedək. Görək biz deyən gün-

lərin hansına boş yer var.

- Həə, düz deyirsən Cəlal. Birinci ora dəyək, söhbət edək. Ola bilsin, biz dediyimiz günlərin birinə boş yer olsun.

Cəlal ilə Sadıq yeməkdən sonra taksiyə əyləşərək bəhs etdikləri şadlıq evinə getdilər. Şadlıq evinin sahibi Sadıqı tanıyıb - xoş gəlmisiniz, əyləşin, mən sizin qulluğunuzda hər zaman hazırım, - dedi.

Sadıq minnətdarlıq edib bildirdi ki, gələn həftənin şənbə, ya da bazar gününə qardaşım üçün toy etmək istəyirik. Baxın görün yer var?

- Müdir qeydiyyat dəftərini açıb həmin günlərə baxdı. Sonra da bildirdi ki, şənbə günü toyumuz var, ancaq bazar günü sizə yer verə bilərik.

Cəlal ilə Sadıq şadlıq evinin müdiri ilə danışib beh verdilər və dəvətnamələri götürüb gülə-gülə evə qayıtdılar.

Cəlalin anası soruşdu:

- Nə oldu, a bala?

Sadıq dedi ki, mənim toyum olan yeri danışib behləşdik.

- Lap yaxşı, Allah mübarək eləsin. Ora yaxşı yerdi.

- Hə. Cəlal da elə dedi. Vaxta az qalıb. Dəvətnamələri yazıb paylaşmaq lazımdı.

- Oğlum, nə qədər dəvətnamə götürmüsünüz?

- 400 ədəd. 150-200 ədədini qız evinə verərsiniz.

- O zaman aparın verin.

Cəlal israr etdi:

- Mən utanıram, getmək istəmirəm.

Anası dedi:

- Nə üçün utanırsan, a bala? Atalar deyib ki, su girdi

qaba, oldu içməli. Sən oturarsan maşında, Sadıq aparıb verər.

Cəlal məmnunluqla başını tərپətdi:

- Bax, bu, olar!

- Niyə aparmıram ki, - deyib Sadıq dəvətnamələri saydı, 150-sini kağıza бүkdü, 50 ədədini də Cəlala verdi.

Cəlalin anamı qəfil dilləndi:

- Bir dəqiqə gözləyin, öyrənim görüm onlara neçə ədəd dəvətnamə lazımdı.

Bir neçə dəqiqədən sonra anası Cəlala dedi ki, qız evinə 180-200 ədəd dəvətnamə aparın.

Sadıq əlavə əlli ədəd dəvətnamə götürdü. Bir neçə diqqətdən sonra deyilən ünvana çatdılar. Cəlal dedi ki, mən maşında oturub səni gözləyirəm, sən apar ver.

Sadıq dəvətnamələri götürüb evə sarı yeridi. Qapını Cəlalin qaynanası açdı, - xoş gəlmisən, - deyib ətrafa boylandı. Sanki bilmək istədi ki, Sadıq tək gəlib, ya başqa kimsə var. Sadıq dedi:

- Çox sağ olun, həmişə belə xoş günlərə gələk.

- Ay oğlum, bəs Cəlal hanı?

- Maşında oturub, bibi.

- De, gəlsin evə.

- Qtanır. Yaman utancaqdır.

- Nədən utanır, get, Cəlalı da götür gəl, bir stəkan çay için.

- Var olun, bibi. İcazənizlə biz gedək, işimiz çoxdur.

- Buyurun, xoş getdiniz.

Sadıq maşının yanına gəlib Cəlala dedi ki, bu

utancaqlılıqla sən hansı dağları açacaqsan, bilmirəm. Qaynanan səni evə dəvət etdi. Sən maşından düşmədin. Ayıb oldu vallah.

Cəlal da pörtmüş halda dedi ki, axşama qədər dəvətnamələri paylamalıyıq. İki günə isə bütün dəvətnamələr, ünvanlarına çatdırılmalıdır.

Sadiq Cəlalı yaxşı anlayırdı, ona görə də əlavə söz demədi. Bütün günü dəvətnamələri həm yazdılar, həm də müəyyən qədərini payladılar. Cəlal dedi:

- Əhsən sənə Sadiq, ciddi sözümdü, sən olmasaydın mən bu qədər işin öhdəsindən gələ bilməzdim.

- Qardaş qardaşa nə nə gündə lazımdı.

Cəlalı əsnəmək tutmuşdu. Bərk yorulmuşdu. Sadiq soruşdu:

- Qardaş, deyəsən yuxun gəlir.

- Hardan bildin?

- Adam iki halda əsnəyir, ya yuxusuz olanda, ya da ac olanda.

- Məndə hər ikisi var. Həm acam, həm də yuxusuzam.

- Cəlal, bir az da döz, qurtarıyıq. Sonra oturub rahat yeməyimizi yeyərik.

Beləcə, dəvətnamə işi bitən kimi şam elədilər. Sadiq dedi:

- Cəlal, daha mən gedim, sən də dincəl. Sabah saat 12-də gələcəm aparaq qalan dəvətnamələri də paylaşaq.

- Bir dəqiqə gözlə, özüm səni yola salacağam.

- Yox, sən narahat olma. Özüm gedəcəm, sən dincəl.

Sadiq Cəlalla sağollaşib evlərinə getdi.

Mətanət Sadıqı gözləyirdi. Qapının səsinə eşidən kimi soruşdu:

- Nə gec gəldin, harda idin? Şadıq evi tapa bilmədiniz?

- Harda olmalıyam, ay Mətanət? Dəvətnamə yazırdıq.

- Ay çox mübarək! Haranı danışdınız?

- Haranı danışmalıyıq ki, bizim toyumuz olan yeri.

- Zarafat edirsən?

- Yox, zarafat etmirəm, doğru sözümdü.

- Çox yaxşı, bu, çox gözəl xəbər oldu. Toyu həftənin hansı gününə təyin etdiniz?

- Bazar gününə danışdıq.

- Allah xeyirlisindən etsin. İnşallah, toydan on gün sonra Cəlal qardaşla Səbinəni də götürüb İmamzadəni ziyarət edərik.

- Yaxşı fikirdi, sən bu təklifini bəyəndim. - Yuxu sarmış gözlərini ova-ova dedi: - Mətanət, səhər bir qədər gec duracam. Vəfaya imkan vermə ki, mənə oyatsın.

- Onu sən özün elə öyrətmisən. Yuxudan oyanan kimi səni axtarır.

Sadıq gülümsədi, az sonra yuxuya getdi.

Vəfa səhər yuxudan oyanıb atasının yatdığı çarpayıya yaxınlaşdı, körpə əlləri ilə saçlarına sığal çəkib yuxudan oyatdı. Mətanət nə qədər çalışdı, onu Sadıqın çarpayısından uzqlaşdırma bilmədi. Sadıq Vəfanı qucağına alıb dedi:

- Ay mənim şeytanım, nə üçün imkan vermirsən yatım?

Vəfa atasını məcburən durğuzub həyəətə düşürdü.

Mətanət süfrə hazırladı. Onlar səhər yeməyini yeyib bağa tərəf getdilər. Vəfa yetişməmiş armudları görüb qışqırdı:

- Ver, ver.

Sadıq dedi:

- Onlar xıxdı, ommaz, atanın ağıllı balası.

Vəfa təkid edəndə o, geri qayıdıb Mətanətə dedi:

- Bir stəkan çay ver içim! Cəlal məni gözləyəcək.

Bugün dəvətnamələri paylayacağım.

Mətanət Sadığa çay verdi, Vəfanı götürüb otağa keçdi ki, onun arxası ilə ağlamasın,

Sadıq çay içəndən sonra maşına oturub Cəlalin yanına getdi. Cəlal hələ də yuxudan oyanmamışdı

Anası Cəlali səsləyib oyatdı:

- A bala dur, Sadıq gəlib, həyətdə səni gözləyir.

Cəlal saata baxıb tez əynini geyindi. Həyətdə düşdü, əl-üzünü yuyub anasına səsləndi:

- Bizə çay-çörək ver, çıxacaq.

- Qadan alım, indi gətirirəm, - deyərək anası mətbəxə keçdi. Səhər yeməyi hazırlayıb süfrəyə düzdü, - nuş olsun!, - dedi.

Cəlal üzünü Sadığa tutdu:

- Çörək ye qardaş.

- Yox, Cəlal mən çörək yemişəm, bir stəkan çay içərəm.

Onlar dəvətnamələri də götürüb evdən çıxdılar. Bir neçə saata dəvətnamələri paylayıb evə qayıtdılar.

Sadıq Cəlala dedi:

- Mənlik başqa nə iş var?

- Getmək istəyirsən?

- Həə. İstəyirəm gedib bir az dincəlim.

-
- Elə bir işimiz qalmayıb, gedib dincələ bilərsən.
 - Nəsə lazım olsa, zəng elə, gələrəm.
 - Oldu.

Sadiq Cəlal ilə xüdahafizləşib evə gəldi. Mətanət Vəfaya laylay çalırdı. Sadiq Mətanətin oxuduğu layları qapının arxasından sona qədər dinləyib içəri daxil oldu:

- Ay Mətanət, onu necə deyirdin?
- Nəyi?
- Vəfanı yatırtmaq üçün dediyin şeiri.
- Sadiq, bu şeir deyil, laylalardı. Bunu hər bir ana övladına oxuyur.
- Belə de. Mən bunu bilmirdim.
- Sən hardan biləsən, anandan soruş, o da sənin üçün çox deyib. - Avazını yavaşdıb soruşdu: - Sadiq, nə yaxşı belə tez gəldin. Mən fikirləşirdim ki, hələ sabah da gedəcəksiniz.
- Yox, hamısını paylayıb qıtarıldıq. Atanın dəvətnaməsi məşındadır.
- Həə, bayaq anamla danışanda dedi ki, günün ikinci yarısı sizə gələcəm. Vəfa üçün darıxmışam.
- Görürsən də, sənın üçün darıxmıyır, nəvəsi üçün darıxır.
- Bəs eşitməmişən ki, deyirlər - övlətdə nəvə, dövlətdə dəvə?!
- Həə, Mətanət, əvəllər belə şeylərə o qədər də fikir vermirdim. İndi görürəm ki, düz deyirlərmiş. Mən bir az dincəlim. Vəfa oyananda imkan verməyəcək. Telefonu burda qoyuram. Cəlal zəng eləsə məni oyadarsan.
- Başqa kimsə zəng etsə oyatmayım?

-Yox.

- Oldu!

Sadıq üç saata yaxın idi ki, yatırdı. Mətanət Vəfanı qucağına götürüb dedi:

- Gedək atanı oyadaq.

Vəfa ləngərə-nə-ləngərə-nə Sadıq yatan çarpayıya yaxınlaşıb - a-ataa, a-ataa, - deyə çağırmağa başladı. Sonra da atasının saçından tutub dartışdırdı.

Sadıq da:

- Nə istəyirsən, a şeytanım? - deyib onu qucaqladı. Mətanət mətbəxə keçib qazı yandırdı. Çaydanı qazın üstünə qoyub süfrə hazırladı.

Bir neçə dəqiqədən sonra Sadıqla Vəfa mətbəxə gəldilər. Mətanət onlar üçün çay süzüb masanın üstünə qoydu. Vəfaya dedi ki, əl vurma, cızdı, ata soyudub verəcəm, onda içərsən.

Vəfa tez-tez atasına çayı göstərib - vee, vee, - deyirdi.

Sadıq çayı nəlbəkiyə boşaldıb Vəfaya içirdəndən sonra onu yerə qoyub dedi:

- Get ananı çağır.

Vəfa yırğalana-yırğalana Mətanətin yanına getdi, əlindən tutaraq onu Sadığın yanına gətirdi və - a-ataa, dəldi, - deyə güldü. Sadıq Mətanətdən soruşdu ki, mənə zəng edən olub? O da: - Yox, heç kim zəng etməyib, - dedi.

Elə bu vaxtı evin zəngi çalındı. Sadıq qapını açıb gördü ki, qayınanası gəlib. Xoş gəldiniz deyərək onu içəri dəvət etdi. O, Vəfanı qucağına götürüb üz-gözündən öpdü, dizinin üstündə otuzdurub nəvaziş göstərdi. Sonra üzünü Sadığa tutub - Allah mübarək eləsin, -

dedi.

Mətanət dedi ki, bibi sizi də toya dəvət edib, özü də ailəvi.

- İmamzadə haqqı, dayın deyirdi ki, çağırsa da, çağırmasa da gedəcəyik. Eşidəndə çox sevindi.

- Oğlum, Vəfanın ad gününü harda keçirəcəksiniz? Toydan üç gün sonra da bu balamın bir yaşı olacaq. Gəlsənə, onun ad gününü də növbəti bazar gününə salacaq?!

- Yox, bibi, elə həmin gün keçirəcəyik.

- Lap yaxşı, deyərək Vəfadan soruşdu: - Neçə yaşın var?

Vəfa sevinclə barmağının birini qaldırdı.

- Bunu sənə kim öyrədib?

O, anasını göstərüb şirin-şirin güldü...

Günlər elə gəlib keçirdi heç kimin xəbəri olmurdu. Cəlal şənbə günü səhər Sadığa zəng vurdu:

- Mətanət bacını da götür bizə gəl, ancaq yubanma.

Sadıq: - Baş üstə, - deyib Mətanətə səsləndi:

- Cəlal bizi çağırır, hazırlaş gedək.

- Oldu! Sən Vəfanı yanında saxla, mən geyinim, sonra da onu geyindirim çıxacaq.

Onlar bir neçə dəqiqədən sonra Cəlalin ata evini qarşısında dayandılar. Darvaza taybatay açıq idi. Həyətdə xeyli qız-gəlin vardı. Həm də bir neçə maşın qırmızı lentlə, şarla bəzədilmişdi.

Sadıq Cəlalədən soruşdu:

- Bu, nə məsələdi?

-Eh, Sadıq, axşamdan xalalar-bibilər deyirlər ki, xınayaxdı olmalıdı. Sənin toyunda mən bilən olmadı.

- Oldu, ay Cəlal. Biz danışıbmışdıq ki, xına toyda olsun. Bizdə xınayaxdı toyun ortasında oldu. Allah xeyirlisindən etsin. Mətanətlə Vəfa getsin, biz də oturaq bu sərin yerdə boğazımızı yaşlayaq.

- Yox, Sadıq, onları apar qız evinə, sonra qayıt gəl, çay içə-içə nərd ataq, zəng edəndə də gedib gətirərsən.

Sadıq Cəlalin dediyi kimi etdi, bir neçə saatdan sonra Mətanət zəng etdi ki, gəl bizi apar. Sadıq:

- Baş üstə, indi gəlirik, - deyərək telefonu söndürdü. - Hə, qardaş, getdik, - deyib maşının mühərrikini işə saldı. Tərpəndilər. Tez bir vaxtda qız evinin həyətində oldular. Vəfa Mətanətin qolları üstündə yatmışdı. Sadıq Cəlala dedi ki, qızları düşürüb evə gedəcəyik.

- Oldu. Çox sağol Sadıq.

Onlar evə çatanda valdeynləri tut ağacının altında oturub çay içirdilər. Mətanətə də dedilər ki, ay gəlin, uşağı yerinə qoy yatsın. Çay gətirin için. Təzə dəmləmişik.

Mətanət Vəfa qucağında evə keçdi.

- Ay qızım, xına yaxdınız necə keçdi?

- Çox gözəl keçdi, xala.

- Allah xoşbəxt eləsin!

- Sağ olun xala, amin!

- A bala, qızın adı nə idi?

- Səbinə

- Həə, həə, yadıma düşdü! Cəlalin anasından soruşanda demişdi.

Nişanda da gördüm, çox xoşuma gəldi. Hə, xala, çox mehriban qızdı. Mənim də xoşum gəldi. Səmimi, mehribandı. İnşallah, Moskvada bir bacı kimi bir-birimizə dayaq olarıq.

- Əllətdə qızım! Yad yerdəsiniz. Çalışın, həmişə mehriban olasınız.

- Xala, inşallah elə də olacaq.

- Gedin dincəlin, səhər işiniz çox olacaq. Bilirəm ki, Sadıq yuxudan duran kimi gedəcək. Bizə də deyəcək ki, siz də saat 12-yə kimi gəlin.

Mətanət: - Düz deyirsən xala. Gecəniz xeyirə qalsın, - deyib otağına keçdi.

Sadıq səhər tezdən əl-üzünü yuyub Cəlalın ata evinə yollandı.

- Sabahınız xeyir! - deyib oturacaqda əyləşdi, Cəlalla xeyli söhbət etdilər. Cəlal dedi ki, gələn qonaqları sən özün yərbəyer elə. Sadıq da: - Sən narahat olma. Hər şeyə özüm diqqət yetirəcəm, - deyib onu arxayın etdi.

Saat 17:00-da maşınlar hazır vəziyyətdə qız evinə getməyi gözləyirdilər. Cəlal bəylik paltarında maşına əyləşdi. Maşınlar Gəncənin köhnə ensiz küçələri ilə sütüməyə başladılar. Bir neçə dəqiqədən sonra qız evinin qarısında oldular. Müsiqui sədaları altında Cəlalı evə apardılar. Bir neçə dəqiqədən sonra Cəlal qızla maşına yaxınlaşdı. Uşaqlar əl-ələ tutub maşının qarşısını kəsdilər. Bir ağızdan: - bizim nəmərimiz verin, yolu açaq, - deyib durdular.

Sadıq cibindən bir neçə şirvan çıxarıb uşaqlara verdi. Uşaqlar pulu götürən kimi yolu açaraq kənara çəkildilər.

Maşınlar bir neçə dəqiqədən sonra şadlıq evinin qarşısında dayandı. Bəylə gəlin “Vağzalı” sədası altında şadlıq evinə daxil oldular. Onlar bəy-gəlin kürüsündə öyləşdirdilər. Həmin gün Mətanət ilə Sadıq o qədər oynadılar ki, ayaq üstə güclə dayanırdılar. Mətanət ailəvi şəkil çəkdirəndə Vəfanı Səbinənin qucağına qoyub dedi:

- Bacı, oğullu-qızlı, xoşbəxt olun!

Toy yüksək səviyyədə davam edirdi.

Saat 23:50-də masabəyi xeyir-dua verdi. Bəylə gəlin “Vağzalı” sədası altında evə yola salındı...

Artıq Vəfanın ad gününə hazırlıq görürdülər. Sadıq bağda ağacların altında masaları düzəldib gələnləri qonaqları öyləşdirirdi. Vəfa həmin günü öz aləmində uşaqlar ilə oynayırdı. Sadıq və ətrafına cəm olanlar Vəfanın ad gününü çox yüksək əhval-ruhiyyə ilə qeyd etdilər.

Cəlalla Səbinə aldıkları hədiyyələri Vəfaya verib ona gözəl günlər arzuladılar.

Babaların, nənələrin sevinci yerə-göyə sığmırdı. Həmin gün Sadıqla Mətanətin ən xoşbəxt günləri idi. Artıq Vəfa iki yaşına ilk addımını atmışdı. Bu bəxtəvər ailə daha da xoşbəxt görünürdü. Onların bu xoşbəxtliyinə valdeynlər daha çox sevinirdi.

Bir gün Sadıq Cəlala zəng vurub soruşdu ki, həftənin bazar günü işin var?

- Yox, ay Sadıq. Nə lazımdır?

- Heçnə lazım deyil, Səbinə bacını da götürərsən, ailəvi Göyqolə gedək.

- Sağ ol qaradaş, lap ürəyimi oxudun ki...
- Onda hazırlaş, Hacıkəndə - Göygölə.
- Sadıq, necə Hacıkənd, Göygöl? Hansına gedəcəyik.

- Hər ikisinə, qardaş.

Onlar bazar günü tezdən Göygölə yola düşdülər. Orada gözəl istirahət etdilər. Gəncəyə qayıdanda saat 2-yə işləmişdi.

Günlər bir-birini əvəz edirdi. Artıq məzuniyyətləri başa çatırdı. Təyyarəyə bilet almaq üçün dörd yer sifariş etmişdilər. Moskvaya qayıtmaq üçün məlum vaxtı gözləyirdilər. Artıq vaxt-vədə yetişdi. Cəlal, Səbinə, Sadıq, Mətanət Vəfa Gəncə hava limanından Moskvaya uçanda, Səbinə Mətanətə dedi ki, təyyarəyə ilk dəfədir minirəm, həyəcan keçirirəm.

Mətanət ona bildirdi ki, söhbət edə-edə gedəcəyik, nə vaxt çatmağımızdan xəbərimiz olmayacaq. Mən də birinci dəfə həyacanlı idim.

Təyyarəyə minik başladı. Bir neçə dəqiqədən sonra təyyarə havaya qalxdı.

Onlar Moskvaya çatanda toran düşmüşdü. Təyyarədəki yüklər gəlincə Cəlal sürücüsünə zəng edib dedi ki, biz hava limanında səni gözləyirik.

Cəlalla Sadıq Gəncədən gətirdikləri yükləri bir yerə toplayıb sürücünü gözlədilər. Xeyli vaxtdan sonra sürücü gəldi. O, Cəlal və Sadıqla görüşüb hal-əhval tutdu. Cəlalı evlənməsi münasibəti ilə təbrik etdi. Onların çantalarını maşının yük yerinə yığdı. Sonra qapıları açıb, "buyurun, əyləşin" deyərək təzim etdi və soruşdu: - Cəlal müəllim, necə dincəldiniz?

- Təşəkkür edirəm. Hər şey yaxşı oldu. Dincəldik,

gəzdik, vaxtı başa vurduq.

- Həmişə gözəl istirahətlər arzulayıram.

Sürücü onların yaşadıkları evin qarşısında maşını saxladı, yük yerindəki əşyaları boşaldıb onlara kömək edib liftə apardı. Cəlal Sadıq dedi:

- Vəfa yatır, siz birinci qalxın, sonra biz gedərik.

Sadıqla Mətanət əşyalarını götürüb yuxarı qalxdılar, mənzilin qapısını açıb içəri keçdilər. Mətanət Vəfanı çarpayısına qoyub evin toz basmış yerlərini, masanın üstünü sildi. Qazı yandırıb çaydanı üstünə qoydu. Gəncədən gətirdiyi ərzaqlardan yemək hazırlamağa başladı. O, yeməyi hazırlayıb Sadıq dedi:

- Cəlal qardaşa zəng et, Səbinəni də gətirib gəlsin, birlikdə şam eləyək.

Sadıq Cəlalı çağırırdı. O da dedi:

- Hə, yaxşı oldu.

Mətanət masanı düzəldib çayı dəmə təzəcə qoymuşdu ki, qapının zəngi çalındı. Qapını açdı və dedi:

- Gəlin, xoş gəlmisiniz. Keçin əyləşin.

- Cəlal Mətanətdən soruşdu:

- Yeməyi Gəncədən hazır gətirmisən?

- Yox, Cəlal qardaş. İndicə hazırlamışam, ancaq süfrədə nə var, hamısı Gəncədən gəlib.

Sadıq dedi:

- Cəlal, bismillah edin. Səbinəyə də yemək çək. -
Sonra əlavə etdi: - Nə içmək istəyirsən?

- Nəyin var?

Sadıq soyducunu açıb dedi ki, dur bax, görək hansı içkini məsləhət görürsən.

- Bunu gətir, deyəsən yaxşı arağa oxşayır. - Cəlal sağ küncdəktə arağ şüşəsinə işarə etdi.

Yeyib-içdilər. Xeyli söhbətləşib rahatlıq tapan kimi oldular. Cəlal dedi:

- Sağ olun, biz də gedib dincələk.

Cəlalla Sadıqın dostluğu qardaşlıq səviyyəsində idi. Onlar mehriban yaşayırdılar. Qonşular onların hər ikisinə həsəd aparırdılar.

Cəlalla Sadıq şənbə və bazar günləri ailəvi gəzintiyə çıxırdılar. Aylar bir-birini əvəzləyirdi. Artıq Vəfanın iki yaşına aylar qalırdı. O, atasının-anasının sevimlisi idi.

Cəlal ilə Səbinə də Vəfanı çox istəyirdilər. Vəfanın şirin danışığı hamını heyran edirdi.

Vəfanın iki yaşına beş ay vardı. Sadıq Cəlala bildirdi ki, bir neçə gün işə çıxma bilməyəcəyəm.

- Nə üçün, xeyirdimi?

- Bəs, Səbinə deməyib sənə.

- Yox, Səbinə mənə heç nə deməyib.

- Onda mən özüm deyim, oğlum olub. Vəfanın yanında qalacam xəstəxanadan çıxana qədər.

- Belə de. Gözünüz aydın olsun. Çox sevindim. Səbinənin yəqin ki, yadından çıxıb. Yoxsa mənə deyərdi.

Sadıq Mətanəti xəstəxanadan çıxarıandan sonra işə gəldi. İşləri çox yaxşı gedirdi. Cəlal soruşdu ki, oğlunun adını nə qoydun?

- Vüsal.

- Adı ilə böyüsün, gözəl addı.

- Çox sağ ol, gözəl günlərdə qardaş.

Oğlu üç aylıq olanda Mətanət Sadığa dedi:

- Cəlali təbrik etmişəm? Onun da oğlu olub.

- Haçan?

- Bu gün səhər.

- Mən də deyirəm işə nə üçün gəlməyib. Telefonu ver, Cəlali təbrik edirəm. - Tələm-tələsik nömrəsini yığdı:

- Salam. Axşamın xeyir Cəlali. Necəsiniz qardaş? Səni təbrik edirəm. Gözünüz aydın olsun, böyük oğlan olsun.

- Çox sağ ol qardaş. Diqqətinizə görə minnətdaram.

- Nə diqqət, sənin hər anın mənim üçün qiymətli-dir.

- Sağ ol. Məni kövrəltidin.

Sadiq telefonu söndürüb Mətanətə dedi:

- Cəlalin oğluna yaxşı hədiyyə almalıyıq. Vəfa anadan olanda o, bizə bu evi alıb, hədiyyə edib. Mən onun zəhmətini ömrüm boyu unuda bilmərəm. Cəlali özü birotaqlı mənzildə qaldı, ancaq bizim üçün ikiotaqlı mənzil alıb, bu, çox böyük hədiyyədi.

- Ona görə fikir etmə. Səbinədən öyrənərəm görüm nə istəyir.

- Yox Mətanət, heç vaxt elə iş etmə. Sonra Cəlali məndən küsər. Özüm bir şey fikirləşərəm. Çalışım, ona layiq hədiyyə olsun.

- Doğru deyirsən.

- Ay Mətanət, bilmirsən, Cəlalla oğlunun adını nə qoyub?

- Səbinə xəstəxanadan çıxanda Şahmar deyirdi. Özün də Cəlali qardaşdan öyrənərsən. Vəfanın da ad günü çatır. Vüsal da artıq yeddinci ayın içindədir. Biz Gəncədən gələli iki il altı aydır. O, günlər Səbinə ilə onu fikirləşmişik. İkimiz də Gəncə üçün darıxdıq.

- Nə üçün darıxırsınız? Şənbə-bazar günləri şəhəri gəzirik, istirahət edirik.

- Bu şənbə günü “Uşaq aləmi” maqazininə gedərik. Gedək uşaqlar üçün pal-paltar alağ.

Onlar gəzə-gəzə “Uşaq aləmi” mağazasına gəldilər. Vəfa Petrovski-Razmovski küçələrinin kənarındakı yamacda bitən çobanyastığı çiçəklərindən yığmaq üçün atasından icazə aldı. Sevinə-sevinə güllərdən topalayıb ayaqlarını səkidən aşağı sallayaraq yığıdığı çiçəkləri oxşadı. Qəflətən zibil daşıyan “Kamaz” markalı yük maşını Vəfanın ayaqlarını səkinin kənarına düzülən betonlara sıxıb sındırdı. Onlar tez təcili yardım çağırıb Vəfanı xəstəxanaya apardılar. Həkimlər onu müayinə edib təəssüflə bildirdilər ki, qanitirmədən dünyasını dəyişib. Bu xəbərdən sonra Sadıqla Mətanətin kədərli, hüznü günləri başladı. Vəfanı xəstəxananın Patoloji Anatomiya Şöbəsinə (Morqa) apardılar. Üç gündən sonra həkimlər meyiti yarmaq istəyəndə hiss etdilər ki, uşaq sağdır, nəfəs alır. Tez ona ilk tibbi yardım göstərüb xəstəxananın palatasına yerləşdirdilər. Palata həkimi xirurg Süleyman İzrailoviç yoxlayıb bildirdi ki, Vəfa çox qan itirib.

Həkimlərin yüksək peşəkarlığı sayəsində Vəfa həyata qaytarıldı. Bu xəbərə Cəlalgil də çox sevindi. Onlar Süleyman İzrailoviçdən xahiş etdirlər ki, mümkün qədər Vəfanın öz ayaqlarını bərpa etsinlər. Bir neçə günlük müalicədən sonra Süleyman İzrailoviç Sadığa dedi ki, hər iki ayağı ampultasiya edilməlidir.

Validəynlər bu sözdən sonra göz yaşlarına hakim ola bilmədilər. Vəfanı əməliyyat etdilər. Hər iki ayağını kəsdilər. O, özünə gələndən sonra onu həyata yenedən qaytaran həkimi Süleyman İzrailoviçə və tibb bacısı Mariya xanıma təşəkkür etdi. Onlar bu balaca

uşağın şirinliyinə, yenidən həyata qayıtmasına çox sevinirdilər. Vəfa da həkimini və ona analıq qayğısı göstərən tibb bacısı Mariya xanımı çox istəyirdi. Mariya xanım hər gün Vəfanın saçlarını darayıb ona nəvaziş göstərirdi. O, tez-tez palataya gəlib Vəfa ilə maraqlanırdı. Vəfa da Mariyanın gəlişini onun ayaq səmindən tanıyırdı.

Bir dəfə tibb bacısı palataya gələndə Vəfa utana-utana dedi:

- Mən də sizin uzundaban ayaqqabıdan geyinmək istəyirəm. Vəfanın bu sözündən Mariya bir anlıq yerində donub qaldı, sakit, təmkinli, ümidverici bir səslə dedi:

- Gözəlim, əlbəttə, geyinəcəksən.

Vəfa gözlərini məyus halda ayaqlarına dikib dedi:

- Mariya xanım, necə geyinə bilərəm? Axı, mənim ayaqlarım yoxdur...

Mariya xanım çöhrəsinə təbəssüm qondurub dedi:

- İndi sənə bir sirr açacam, ancaq bunu ikimizdən başqa kimsə bilməməlidir.

Vəfa dedi:

- Baş üstə Mariya xanım, heç kimə söyləmərəm.

Mariya xanım palatanın qapısını örtüb Vəfaya dedi:

- Qızım, axşam yatan vaxt gözlərini yumub xəyalən o ayaqqabıları geyinərsən.

Vəfa xeyli təəccübləndi, lakin həmin axşam Mariya xanımın dediyi kimi etdi.

Səhər-səhər Mariya xanım palataya daxil olanda gözlərinə inanmadı. Vəfa onun palatasında olan qara uzundaban ayaqqabılarını əllərinə geyinib ona doğru hərəkət edirdi. O, Vəfanı bu vəziyyətdə görəndə göz-

ləri yaşardı. Onu qucağına götürüb dedi:

- Qızım, sən həmişə özünə güvən. Əgər sən özünə güvənsən hər şey sənin üçün yaxşı olacaq. Sənə məsləhətim budur, çalış heç kimdən kömək istəmə. Əgər büdrəyib yıxılsan belə, özünü qorxutma. Çalış özünə qarşı inamın olsun.

Mariya xanımın dediyi bu sözlər Vəfanın beynində sızıltı verdikcə, onun özünə inamı da artırdı.

Sadiq Vəfanı xəstəxanadan çıxarıb evə aparmışdı. Mətanət hər dəfə Vəfanı belə görəndə ürəyi ağrıyırdı. Dərd-fikir əlindən boğulurdu. O, elə sarsılmışdı ki, əlləri hər şeydən soymuşdu.

Günlərin bir günü Vəfanın qardaşı Vüsal gizlincə hamama keçdi. Hamam vannası su ilə dolu olduğundan o, suda boğudu. Bu Vəfagilin ailəsində ikinci ağır faciə oldu. Valideynləri bu bədbəxt hadisədən daha da üzüldülər.

Sadiq Cəlal ilə məsləhətləşdi, bu bədbəxt hadisədən sonra Moskvada yaşamağın onlara məhrumiyyət gətirdiyini başa düşüb Gəncəyə qayıtmalı oldular. Sadiqla Mətanətin əlləri hər şeydən soymuşdu. Artıq Vəfanın məktəbə gedən vaxtı idi. Mətanət Vəfanı geyindirib məktəbə yola saldı. Onların qonşuları Sadiqla Mətanəti qınadılar ki, uşağı bu vəziyyətdə nə üçün məktəbə göndərirsiniz?

Sadiqla Mətanət isə susur, onlara cavab verə bilmirdilər. Axı, nə deyəcəkdilər ki?

İllər bir-birini əvəz etdi. Vəfa orta məktəbi bitirdi.

O, ali təhsil almaq üçün Bakıya gəldi. Həmin il Vəfa universitetə qəbul olundu. O, universiteti bitirib türk dərəcələrinin birinə iş düzəldi.

Vəfanın protezləri onu bərk incidirdi. İş yoldaşları onun bu halına acıyıb məsləhət gördülər ki, gedib Türkiyədə müalicə alsın. Vəfa həmin iş yoldaşına bildirdi ki, protezlər ayaqlarımı yara edib. Buradakı həkimlər deyib ki, yenidən əməliyyat olunmalıyam. Ancaq türkiyəli iş yoldaşları onun yenidən ikinci dəfə əməliyyatına razı olmadılar və ona müalicə üçün İstənbula getməyi məsləhət gördülər. Vəfa elə həmin gün atası Sadıqla danışib bildirdi ki, mən müalicə üçün Türkiyənin İstanbul şəhərinə getməliyəm.

Sadiq həmin axşam Bakıya gəldi, Vəfa ilə söhbət edib razılaşdılar Türkiyəyə getməyə. Sadiq özü ilə gətirdiyi pulu Vəfaya verib dedi:

- Əgər yenə pul lazım olsa zəng edib deyərsən, yenə göndərəcəm. İndi gedim sənə bilet alım, sonara da qayıdım Gəncəyə. Anan təkdi, dərd-fikir onu birtəhər edib.

- Ay ata, anama imkan vermə fikir etməyə. Mən də çatan kimi zəng edəcəm.

- Qızım, Türkiyəyə kiminlə gedirsən?

- İş yoldaşım var İstanbuldan, onunla gedirəm. Çox yaxşı insandı. Elə anam yaşındadır, elə onlarda da qalacam.

Sadiq təyyarəyə bilet alaraq Vəfaya verdi, özü isə Gəncəyə qayıtdı. Vəfa iki gündən sonra telefon açıb İstanbuldan atası Sadıqla, Mətanətlə danışdı.

O, artıq İstanbulda müalicəsinə başlamışdı...

TÜRKİYƏ BÖLÜMÜ

Vəfa vaxt itirmədən həmin günün səhəri iş yoldaşının valideynləri ilə xəstəxanaya yollandı. O, həkimlə görüşüb ona kömək etməsini xahiş etdi. Həkim Vəfanın ayaqlarına baxıb müayinə üçün bir neçə həkimin fikrini öyrəndi. Onlar qərara gəldilər ki, Vəfa uzun müddət müalicə olunmalıdır. Onu xəstəxanaya yerləşdirdilər.

Onun ayaqlarının yaraları tədricən sağalmağa başlayırdı. O, valideynlərinə bildirdi ki, ayaqlarımdakı yaralar sağalmaq üzrədir, bir neçə günə tamamilə sağalacaq.

Mətanət Vəfadan soruşdu:

- Protezlərini geyinirsənmi?

- Yox ay ana, o protezləri atdılar. Tam sağalandan sonra burada yenisini düzəldəcəklər.

Bir gün həkim Vəfaya dedi ki, bu günlərdə gəlib ayaqlarının ölçüsünü götürüb protez düzəldəcəklər. Vəfa çox sevindi. Telefonunu götürüb atasına zəng çaldı. Bu şad xəbəri ona da çatdırdı. Sadıqla Mətanət birlikdə soruşdular:

- Gəncəyə nə vaxt gələcəksən?

- Hələ heç nə deyə bilmərəm. Həkimim nə vaxt desə, onda.

- Qızım, ola bilsin ki, bir-iki günə ananı da götürüb gəldim.

- Yox, gəlməyin ata. Xərc çox çıxır. Mənə bu qədər pul göndərirsiniz. Allah bilir kimdən borc almırsınız.

- Qızım, vallah heç kimdən borc almamışıq. Bir həftə əvvəl Cəlal əmin zəng etmişdi, səni soruşdu. Mən də dedim ki, İstanbulda müalicə alır. Heç aradan iki-üç saat keçməmişdi ki, on min dollar göndərdi.

- Allah köməyi olsun, yenə də Cəlal əmi... Soruşmadınız Səbinə xala necədi? Şahmarı evləndiriblərimi?

- Soruşduq. Dedilər, hamımız yaxşıyıq. Şahmar da universiteti bitirib məhkəmədə hakimın köməkçisi işləyir. İşi yaxşıdır.

- Təki yaxşı olsun, vallah mən də çox sevindim. Yaxşı, sağ olun. Həkimlər gəldi, protez üçün dizlərimi ölçəcəklər. Axşam danışıyıq.

Həkimlər Vəfanın dizlərini ölçüb bildirdilər ki, üç gündən sonra protezi yoxlamağa gələcəyik.

Vəfa həkimdən soruşdu:

- Protezi götürəndən sonra mən Azərbaycana qayıda bilərəmmi?

- Yox, mənim balam. Hələ bir aydan çox burada qalmalısan, sən yeriməlisən, yoxlayaq görək protezlər səni incidir ya yox. İstəmirik ki, yenə də dizlərin səni narahat eləsin. Əgər bu dəfə dizin yara olsa, yenidən əməliyyat olunacaqsan. İstəyirik ki, hər şey yaxşı olsun.

- Çox sağ olun həkim. Mən sizə ömrüm boyu minnətdaram.

- Sən nə danışırsan, mənim balam. Biz öz işimizi, vəzifə borcumuzu yerinə yetiririk.

Vəfa həmin axşam valideynlərinə zəng edib bildirdi ki, həkimlər gəlib dizlərimin ölçülərini götürdülər. Üç gündən sonra gətirib yoxlayacaqlar.

- Qızım, onda on günə kimi gələrsən.

- Yox ay ata! Həkim dedi ki, azı bir ay, ola bilsin bir aydan da çox xəstəxanada qalmalı olacağam. Protezi geyinəndən sonra hər gün 6-7 saat gəzməliyəm ki, görək incidir, ya yox.

- Ay qızım, həkim nə deyir, ona qulaq as. Təki hər şey sənin üçün yaxşı olsun.

Vəfa valideynləri ilə sağollaşıb telefonu söndürdü. Yatağına uzananda Moskvadakı tibb bacısı Mariyanın onun üçün dediyi sözlər yadına düşdü: “Qızım sən özünə güvən, hər şey yaxşı olacaq. Çalış heç kimdən kömək istəməyəsən”... O, bu sözləri xatırlayıb gözlərini yumdu.

Üçüncü gün idi. Palatanın qapısı döyüldü. Həkimlər palataya daxil oldular. Əllərindəki protez ayaqları çarpayının üstünə qoyub Vəfanın vəziyyətini soruşdular.

Palatanın tibb bacısı Vəfanın dizlərinin sarğısını bağlayıb kənara çəkilib dedi:

- Buyurun, protezləri geyindirə bilərsiniz.

Həkim protezləri Vəfanın ayaqlarına geyindirib əlindən tutdu və dedi:

- Mənim balam, özün yeriyə bilərsənmi? Yavaş-yavaş addımla, hansı ayağını, hansı hissəni vursa, de.

Vəfa yavaş-yavaş addımlamağa başladı. Tibb bacısı istədi ki, onun qoluna girsin, ancaq həkimlər razı olmadılar ki, qoy özü hərəkət eləsin. Vəfa dəhliz boyu hərəkət etdi. Özünü çox yaxşı hiss edirdi. O, həkimlərə dedi:

- Olar ayaqqabı geyinib onunla da hərəkət edim.

- Əlbəttə, mənim balam.

Vəfa ayaqqabılarını geyinib hərəkət etdi.

- Mənim balam necədi, vurmur ki?

- Çox sağ olun həkim, vurmur, elə bil öz ayaqlarım üstündə dayanmışam. Olduqca rahatdır.

- Lap yaxşı. Sabahdan şəhərin parklarında gəzərsən. Nə vaxt incitmə mənə deyərsən.

- Oldu həkim, bir daha sizə təşəkkür edirəm.

Vəfa həmin gün rəfiqəsigilə getdi. Onlar Vəfanı belə görüb çox sevindilər, soruşdular: Necədi, incitmir ki?

- Yox bacı, elə bil öz ayaqlarımdı. Sağ olsun həkimlər, çox yaxşı düzəldilər.

- Vəfa, həkimlər nə dedi? Azərbaycana nə vaxt qayıdacaqsan?

- Bacı, həkimlərin dediyinə görə hələ bir ay, ola bilsin bəlkə də bir az çox burada qalası olacağam. Protezlərin yerinə oturmaı üçün parkda gəzməyimi məsləhət gördülər

- Bacı, park yaxındadır, gedib gəzərsən, oturub dincələrsən. Həkimlər onu düz deyir, onların dediyinə qulaq asmaq lazımdır.

Vəfa hər gün parkda hərəkət edir, yorulanda oturub dincəlirdi. Günlərin birində parkda oturub dincələndə vaxtı bir türk oğlan ona yaxınlaşıb tanış olmaq istədi. Oğlan özünü təqdim elti: - Mehmet Aktuz.

- Mən isə Vəfa Əliyevayam.

- Bu tanışlığa məmnun oldum. Bir neçə gündür mən sizi bu parkda gəzintidə görürəm. Sizə bir söz desəm inciməzsiniz ki?

- Buyurun, sözüünüzü deyin Mehmet bəy.

Mehmet bəy utana-utana onu sevdiyini bildirdi. Vəfa cavabında - ayaqlarım yoxdur, - dedi. Mehmet bəy onun bu sözlərini zarafat kimi qəbul etdi və bil-

dirdi ki, neçə vaxtdır sizi parkda gəzən görürəm. Necə ayaqlarınız yoxdur? Vəfa başına gələnləri Mehmet bəyə danışdı. O, evlərinə gəlib Vəfanın dediklərini valideynlərinə bildirdi. Mehmet bəyin atası dedi:

- Oğlum, seçim özünündür. Mən heç nə deyə bilmərəm.

Mehmet bəy atasının bu sözündən sonra Vəfaya dedi ki, ailəmiz ailə qurmağımıza razılıq verirlər.

Vəfa Gəncəyə telefon açıb valideynləri ilə danışdı. Anasına bildirdi ki, bir türk mənimlə ailə qurmaq istəyir.

Mətanət xanım dedi:

- Atanla danışım, görüm nə deyir. Axşam sənə nəticəsini deyərəm.

Mətanət Vəfa dəyənləri Sadığa danışdı. Sadıq bir qədər fikirləşib dedi:

- Allah xoşbəxt eləsin!

Axşam Mətanət telefon açıb Vəfa ilə danışdı və qızına bildirdi ki, atan da razıdır, xoşbəxt olun, qızım.

Vəfa həmin axşamı Mehmet bəyə zəng edib dedi ki, mənim valideynlərim də razılıq verdi. Mehmet bəy tezliklə Vəfa ilə ailə qurdu. Ancaq oğlanın qohumları onu qınadılar ki, İstanbulda qız yox idi, ayaqları olmayan biri ilə ailə qurdun? Ona kim baxacaq? Mehmet bəy qohumlarına təmkinlə cavab verdi ki, seçdiyim qızın bütün əzab-əziyyətini özüm çəkəcəm!

Aradan xeyli vaxt ötdü. Mehmet bəyin qohumları Vəfanın necə də gözəl insan olduğunu görüb ondan üzr istədilər. Mehmet bəy də, dediyi kimi, Vəfanın bütün əzab-əziyyətini özü çəkməyə başladı. Hər gün onun protezlərini özü geyindirirdi.

Günlər beləcə, bir-birini əvəz edirdi. Vəfa günlərin bir günü Mehmet bəyə bildirdi ki, sizin icazənizlə istəyirəm valideynlərim də gəlib bizimlə yaşasın. Mehmet bəy Vəfanın bu təklifini bəyəndi. Vəfa həmin gün valideynləri ilə danışdı və onlara bildirdi ki, təyyarəyə bilet alıb İstanbula gəlsinlər.

Sadıq Mətanətlə bir həftədən sonfra İstanbula gəldilər. Vəfa valideynlərini öz himayəsinə götürdü. Onlar çox mehriban, xoşbəxt yaşayırdılar.

Aylar sürətlə ötüb keçirdi Vəfanın qızı dünyaya gəldi. Bu gəliş ailənin bir-birinə olan məhəbbətini daha da gücləndirdi. Bir neçə ildən sonra ailədə ikinci qız da dünyaya gəldi.

Sadıqla Mətanət artıq altı il idi ki, İstanbulda yaşayırdılar. Onlar Gəncə üçün çox darıxırdılar. Ona görə də Mehmet bəylə Vəfaya bildirdilər ki, bir neçə aylıq Gəncəyə gedək, yayın sonlarında qayıdıb gələrək.

Mehmet bəylə Vəfa onları Gəncəyə yola saldılar. Onlar Gəncəyə gələndən bir ay sonra Sadıq bərk xəstələndi. Mətanət təlaş içində Vəfaya zəng edib dedi ki, atan ağır xəstədir, tez yığışib gəlin.

Mehmet bəy Vəfa ilə birlikdə Gəncəyə gəldilər. Üç gündən sonra Sadıq haqq dünyasına qovuşdu. Onun qəfil ölümü ailədə hamını sarsıtdı.

Mehmet bəy on gün Gəncədə qalandan sonra Vəfaya dedi ki, mən İstanbula qayıdım, sən isə atanın qırx mərasimini verib Mətanət xanımınla gələrsən.

Mehmet bəy təyyarəyə bilet alıb İstanbula qayıtdı.

Günlər sürətlə gəlib keçirdi. Sadığın qırx mərasimi başa çatandan sonra onlar İstanbula qayıtdılar. Bir müddətdən sonra Vəfa özü üçün iş qurdu və əminliklə

dedi ki, bütün çətinliklər arxada qaldı. Mən Moskva-dakı həkimim Süleyman İsrailoviçin və tibb bacısı Mariya xanımın sözlərini qulaqlarımda sırğa etmişəm. Məni həyata bağladıkları üçün onlara təşəkkürümü bildirirəm. Artıq mən də hündürdaban ayaqqabılar geyinib şəhərdə sərbəst hərəkət edə bilərəm.

Mehmet bəy hər zaman mənə dəstək olub, bu günün özündə də köməyini, dəstəyini əsirgəmir. Ona da minnətdaram.

Mehmet bəy də öz növbəsində Vəfa haqda belə deyir:

- Vəfa həyata gözəl gözlə baxan, dik duran, heç kimə ehtiyacının olmadığını göstərməyə çalışan bir qadındır. Eyni zamanda, gözəl ictimai fəaldır. O, xarici vətəndaşlar üçün seminarlar hazırlayır. Onun seminarlarına Afrikadan, Avropadan 300-400 nəfərdən çox adam gəlir.

Mehmet bəy həm də qardaş Azərbaycanda gedən 44 günlük Vətən müharibəsində qazi olan, Türkiyədə müalicə alan qazilərə daim dəstək olur, hər gün onlara baş çəkir.

Vəfa dedi:

- Bir də görürsən gecə saat ikidə, üçdə zəng edirlər. Onların ünvanını öyrənilib İstanbuldan başqa bir şəhərə Mehmet bəylə yola çıxırıq. Xəstəxanada oturub həmin qazi ilə söhbət edirik, bildirir ki, intihar etmək istəyirəm.

- Sən nə danışırısan, o fikri başından çıxar. Allah verən cana sən qıya bilməzsən, - deyib təsəlli verməyə çalışırıq. Beləcə, onlarla saatlarla söhbət edir, özümün ayaqlarını onlara göstərib deyirəm: - Mən de-

mirəm ki, hər şey yaxşı olacaq. Siz özünüə güvən-
məlisiniz, həyatda dik dayanmağı bacarmalısınız.
Mənim kimi.

Qazilər:

- Vəfa bacı, ağırlara dözə bilmirik, deyib ağlayanda,
Vəfa da onlara Vətən sevgisini əsas gətirir, - Kişi ağ-
lamaz!, - deyir.

Vəfagilin evlərində masanın üstündə bir şəkil var.
Vəfa o şəklə hər gün bir neçə dəfə baxıb uşaqlıq il-
lərini, xoşbəxt günlərini xatırlayır. Sonra elə hıçqırır,
elə ağlayır ki, sanarsan kədərli günlərinə hayqırır.
Vəfa onlara qonaq gələnlərə, yolda qarşılaşdıqları in-
sanlara Mehmet bəyi göstərib deyir: - Bu günkü
günümə görə həyat yoldaşım Mehmet bəyə minnət-
daram. Xoşbəxtəm ki, qarşıma Mehmet bəy kimi bir
insan çıxıb. İndi hər gün qızlarımın saçını darayanda
onlara deyirəm, kim olursunuz olun, yaxşı insan olun...

Qeyd: Vəfa Aktuz (Əliyeva) 2023-cü ildə bir azər-
baycanlı olaraq Türkiyə Parlamentinə deputat seçilmək
üçün namizədliyini verməyə hazırlaşır. Ümid edirik
ki, bu arzusu da reallaşar və onun siyasi fəaliyyəti də
insanların sosial rifahında başlıca rol oynayar.

*Şəxsiyyət insanın ən ali
dərəcəsidir!
Bu ali dəyəərə malik olan
insanlar cəmiyyətə misilsiz
töhfələrdir - ömrü
qaranlıqdan günəşə çıxan
Vəfa Aktuz kimi.*

Vəfa Aktuz (Əliyeva)

Vəfa Aktuz (Əliyeva)

Soldan Vəfa Aktuz, Mübariz Mənsimov, Samirə xanım

Sağdan sola Hüseyin Gözələoğlu, Vəfa Aktuz
və xarici qonaqlarla görüş

Azərbaycandan Türkiyəyə Salam konfransı

**Milli qəhrəman Şirin Mirzəyev adına parkın açılışı
Hüseyn Gözəloğlu və Vəfa Aktuz. Bursa şəhəri**

**Sağdan sola Yenidən Refah partiyasının başkanı doktor
Fateh Erbakan, Millət vəkili, Partiya Xarici Əlaqələr
komitəsinin sədri Doğan Bekin, Vəfa Aktuz,
I, II Qarabağ veteranı İsmayıl Tunc**

Vəfa Aktuz Azərbaycanlı qazilər arasında

**Qarabağ zəfərinin 1-ci il dönümü,
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyyətinin Prezidenti
Ersin Tatar, Marmara qrupu başkanı Akkan Suver, Vəfa Aktuz**

**Bursa Keles Bələdiyyə başkanı
Mehmet Keskin və Vəfa xanım Azərbaycan bayrağı
xalçasını təqdim edir.**

**Pakistan İslam respublikasının baş konsulu
Feruz Qazi və Vəfa Aktuz ilə**

**Refah partiyasının xarici əlaqələr şöbəsinin sədri
Doğan Bekin və Vəfa Aktuz.**

**Vəfa Aktuz Üsküdar Universitetinin
fəxri professorları ilə görüşü.**

Vəfa Aktuz Azərbaycanlı qazilərlə

Vəfa Aktuz Azərbaycanlı qazilərlə

Vəfa Aktuz Azərbaycanlı qazilərlə

Vəfa Aktuz Azərbaycanlı qazilərlə

Mehmet Aktuz övladı ilə

Mehmet Aktuz həyat yoldaşı Vəfa Aktusla

Mehmet Aktuz kızları ilə

CAN TÜRKİYEMİZİN
100. YILININ UMUT MELEĞİ
GENCE DOĞUMLU
VEFA AKTUZ HANIM

Vefa AKTUZ
İstanbul 1. Bölge
Milletvekili Adayı

YENİDEN REFAH
PARTİSİ

MİLLİ GÖRÜŞ MECLİSİ

www.yenidenrefahpartisi.org

Vefa Aktuz -İstanbul

HÜSEYN İSAOĞLU (MƏMMƏDOV)
“KƏDƏR TABLOSUNDA SEVİNC İŞİĞİ”

Bakı “İmza” Nəşrlər evi 2023

Redaktor: Hikmət Məlikzadə

Korrektor: Sevdə Əliyeva

Dizayner: Orxan Rzadə

Müəlliflə əlaqə: 050-365-61-03